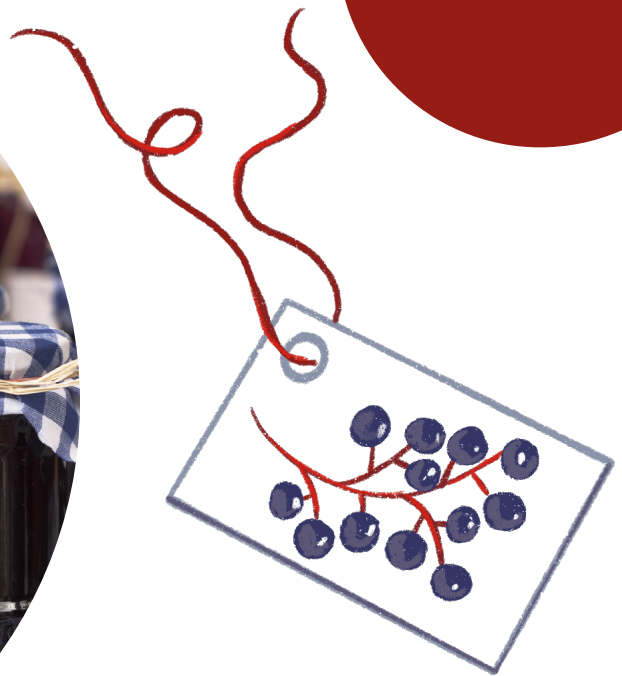

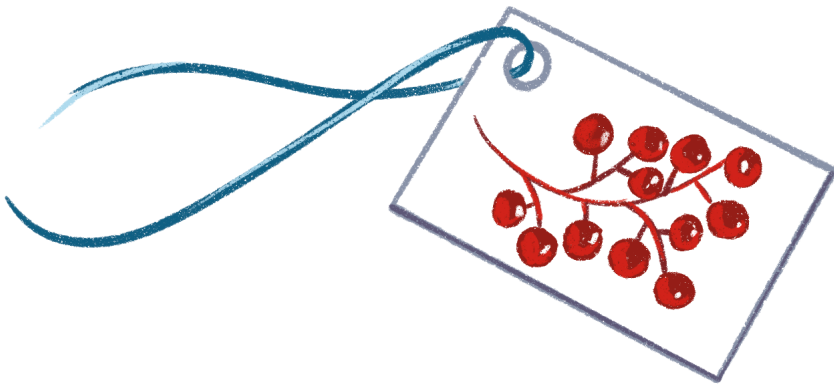
Módszertani kézikönyv

Címkézés, jelölés a gyakorlatban

Módszertani kézikönyv

Címkézés, jelölés a gyakorlatban

Szerzők:

Benedek Zsófia

dr. Major Ágnes

Szabadkai Andrea

Szegedyné Fricz Ágnes

Illusztráció:

Sall Fanni

Tördelés:

Sall Fanni

Ómolnár Anna Róza

2026. július

A projekt a Európai Unió finanszírozásával, a 101059954. számú támogatási megállapodás keretében valósul meg. a kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül felelnek meg a Európai Unió álláspontjának. Ezekért sem a Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem tehető felelőssé.

**Az Európai Unió
támogatásával**

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	8
1. A kézikönyv célja és célcsoportja	9
2. A termékmegkülönböztetés fő útjai	10
2.1. Kötelező ételmiszerjelölés	10
2.1.1. a alapok	10
2.1.2. Összetevők és allergének	12
2.2. Önkéntes állítások és jelölések	19
2.2.1. Általános önkéntes jelölések és marketingkifejezések	20
2.2.2. Szabályozott önkéntes állítások	21
2.3. Milyen értékekre épülhet a termék megkülönböztetése?	30
2.3.1. Eredethez és hagyományhoz kötött rendszerek: földrajzi árujelzők és uniós minőségrendszerek	30
2.3.2. Környezet és fenntarthatóság szempontú rendszerek	32
2.3.3. Társadalmi és etikai szempontokat hangsúlyozó rendszerek	33
2.4. Az egyéni megkülönböztetés lehetőségei: márka, védjegy és kapcsolódó védelmi formák	34
2.4.1. a védjegyek fő típusai	34
2.4.2. Milyen megjelölés lehet védjegy?	35
2.4.3. Mitől lesz egy megjelölés alkalmas védjegynek?	36
2.4.4. Mi a árujegyzék és miért fontos?	36
2.4.5. a védjegybejelentés fő lépései röviden	36
2.4.6. Védelem a védjegyeken túl	38
2.5. Részvételi garanciarendszerek	40

3. Döntési segédlet a termékek megkülönböztetéséhez	41
3.1. a megkülönböztetés célja	41
3.2. a termék erőssége a hiteles állítás alapja	44
3.3. Ki mondja el a történetet?	48
3.4. Gyors ellenőrzőlista	50
4. Hazai példák és jó gyakorlatok	51
4.1. Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft. „Helyben vagyunk.” védjegyprogramja	51
4.2. Magyar Szociális Farm Tanúsító Védjegy	53
4.3. a Nyíregyházi Kosár Közösség Termékminősítő Rendszere	54
5. Összefoglalás és zárszó	57
1. Melléklet. Ismertebb védjegyek	58
2. Melléklet. Javasolt honlapok	59
3. Melléklet. Jogszabályok jegyzéke	60
4. Melléklet. Felhasznált irodalom	62
5. Melléklet. Hivatkozások	63
4. Melléklet. Források	64

Rövidítések jegyzéke

EK - Európai Közösség

EU - Európai Unió

FM - a korábbi Földművelésügyi Minisztérium

GMO - Genetically Modified Organism, vagyis genetikailag módosított élőlény

HÍR - Hagyományok–Ízek–Régiók (védjegyprogram)

HKT - hagyományos különleges termék

HU-ÖKO-01 - Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. kódszáma

HU-ÖKO-02 - Bio Garancia Kft. kódszáma

MÉ - Magyar Élelmiszerkönyv

NÉBIH - Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

OEM - oltalom alatt álló eredetmegjelölés

OFJ - oltalom alatt álló földrajzi jelzés

PGS - Participatory Guarantee System, vagyis részvételi garanciarendszer

SZTNH - Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

TMR - Termékminősítő Rendszer

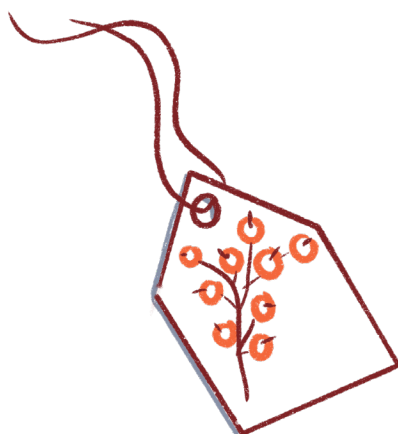
VM - a korábbi Vidékfejlesztési Minisztérium

1. A kézikönyv célja és célcsoportja

Ez a gyakorlati kézikönyv azért készült, hogy segítséget adjon a kisléptékű termelőknek és a velük együttműködő helyi szereplőknek abban, hogy a termékeket jól, hitelesen és szabályszerűen tudják megjeleníteni. Ahogy egyre nagyobb az érdeklődés a helyi élelmiszerek iránt, úgy válik egyre fontosabbá a is, hogy mi kerül a termékre, mit üzen a csomagolás és milyen jelölésekkel lehet valóban érthetően, megbízhatóan és szakmailag megalapozottan a tájékoztatni a vásárlókat.

Ebben a kézikönyvben a „címkézés” szót tág értelemben használjuk. Nemcsak azokra a információkra gondolunk, amelyeket kötelező feltüntetni a terméken, hanem azokra a jelölésekre és megkülönböztető megoldásokra is, amelyek segíthetnek láthatóvá tenni egy termék értékeit. Ide tartoznak azok a minősítő, vagy védjegy rendszerek is, amelyekhez egy termelő csatlakozhat, vagy amelyeket más helyi szereplőkkel együtt közösen alakíthat ki.

A továbbiakban a élelmiszertermékek és kapcsolódó szolgáltatások jelölésének, megkülönböztetésének és minőségkommunikációjának gyakorlati kérdéseire összpontosítunk. Abban szeretnénk támpontot adni, hogy a különböző lehetőségek közül mikor melyik lehet jó irány és a döntés milyen feltételekkel, feladatokkal, illetve felelősséggel járhat. Nem célunk ugyanakkor, hogy részletesen bemutassuk a szabadalmak, a formatervezési minták, a szerzői jogok vagy a növényfajta-oltalmak rendszerét.

2. A termékmegkülönböztetés fő útjai

A termékek megkülönböztetésére többféle út kínálkozik, és ezek más-más célt szolgálnak. Van, ami elsősorban a fogyasztók tájékoztatását segíti, van, ami egy termék egyedi arculatát és piaci felismerhetőségét erősíti, és van, ami valamely közös minőséget, eredetet vagy előállítási módot tesz láthatóvá. a következőkben ezeket a főbb lehetőségeket vesszük sorra, abból a szempontból, hogy mire valók, milyen feltételekkel használhatók és milyen szerepet tölthetnek be a kisléptékű termelők piacra jutásában és hiteles megjelenésében.

2.1. Kötelező ételminyerjelölés

2.1.1. Az alapok

A termékmegkülönböztetés kiindulópontja a kötelező ételminyerjelölés. Ez biztosítja azokat a alapinformációkat, amelyek a ételminyer biztonságos és tudatos megvásárlásához szükségesek. Ezek feltüntetése a forgalomba hozatal feltétele. a kötelező jelölés önmagában még nem jelent megkülönböztetést, de minden további, hiteles kommunikáció alapját képezi. Ebben a alfejezetben röviden áttekintjük, milyen főbb kötelező elemekre kell figyelni.

Az ételminyerkek jelöléséről szóló uniós rendelet (1169/2011/EU) értelmében a „jelölés” minden olyan szó, adat, védjegy, márkanev, ábra vagy szimbólum, amely az ételminyerre vonatkozik és annak csomagolásán vagy címkéjén megjelenik.

Az uniós szabályozás (Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete) meghatározza, hogy milyen információknak kell megjelenniük a csomagoláson. Az ételminyerkekkel kapcsolatos információknak pontosnak és érthetőnek kell lenniük. Jól láthatóan, letörölhetetlen formában kell a termékeken elhelyezni. Az ételminyerrel kapcsolatos információk soha nem téveszthetik meg a fogyasztókat. Bár ezek a elemek elsősorban kötelező információk, bizonyos esetekben a termék jellemzőinek tudatos bemutatására is használhatók (például összetevők, származás).

A kötelező információk következően feltüntetendők:

- * Az élelmiszer neve
(figyelembe véve a Magyar Élelmiszerkönyv megnevezésekre vonatkozó előírásait)
- * Összetevők listája csökkenő sorrendben
- * Allergének jelölése
- * Minőségmegőrzési vagy fogyaszthatósági idő
- * Származási ország (ha kötelező, vagy ha a csomagolás erre utal)
- * Az előállító vagy forgalmazó neve és címe
- * Nettó mennyiség (a töltőtömeg feltüntetése akkor szükséges, ha a szilárd élelmiszer folyadék közegben van, pl. főtt, füstölt fürjtojás olajban, vagy meggybefőtt)
- * Tárolási és felhasználási feltételek (ha szükséges)
- * Felhasználási útmutató (ha szükséges)
- * Alkoholtartalom (1,2% felett)
- * Tápértékjelölés (kistermelőknél nem minden esetben kötelező)

A gyakorlatban a fenti elemek egyben ellenőrzőlistaként is használhatók a címke tervezésekor. a *Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU* rendelete azt is meghatározza a olvashatóság érdekében, hogy milyen betűmérettel kell a kötelező adatokat feltüntetni a csomagolás, vagy tároló edény legnagyobb felületén, a felület nagyságától függően.

2.1.2. Összetevők és allergének

Csomagolás legnagyobb felületének mérete	Legalább 80 cm ²	Legalább 25 cm ²	Legalább 10 cm ²	10 cm ² alatt
Minimális betűméret (magasság)	1,2 mm	0,9 mm	0,9 mm	0,9 mm
Kötelező jelölési elemek	Minden kötelező. Kistermelőknek tápértékjelölés nem előírás.	Minden kötelező. Kistermelőknek tápértékjelölés nem előírás.	Minden kötelező, a tápértékjelölés kivételével	Kötelező: termék neve, allergén, nettó tömeg, minőség-megőrzési idő

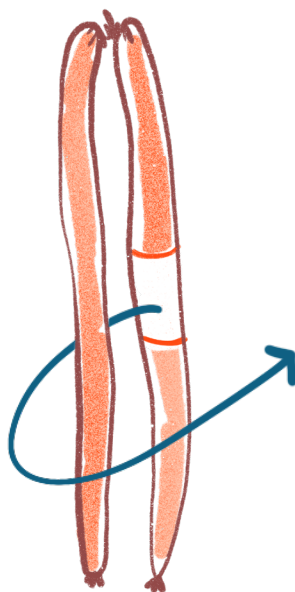
Az összetevők feltüntetése a termékcímkén alapvetően a felhasznált alapanyagok sorrendjében történik, csökkenő sorrendben, azaz amiből a legtöbb van egy termékben a kerül előre.

A fűszereket külön jelölni csak akkor kell, ha arányuk a összetevők 2%-át meghaladja. Ha a felhasznált fűszerek aránya ez alatt van, akkor „fűszerek” gyűjtőszóval lehet őket jelölni.

Az összetevők feltüntetésénél hústermékek esetében jelölni kell a „hús” kifejezés mellett annak a állatfajnak a nevét, amelyből származik. Őshonos állatfajtára utaló név esetén fajtaazonosító igazolást is fel kell tüntetni.

Nyers tej, illetve nyers tej felhasználásával készült, nem hőkezelt tejtermékek értékesítése esetén a értékesítés helyén, jól

KISTERMELŐI FÜSTÖLT KOLBÁSZ

Nettó tömeg: 500 g

Minőségét megőrzi(nap/hónap/év): **04. 12. 2026**

Tárolási hőmérséklet: 0 °C és +20 °C között

Összetevők: sertéshús, szalonna, konyhasó, csemege őrölt fűszerpaprika, fűszerek.
100 g termék 120 g sertéshús felhasználásával készült.

Kistermelő: Példa Jázmin, 1234. Település, Minta utca 1.

látható, és a adott termékkel egyértelműen összekapcsolható módon fel kell tüntetni a „nyers tej, forralás után fogyasztható”, illetve „nyers tejből készült” jelölést.

A gazdaságában legfeljebb 50 tojótyúkot tartó kistermelőnek a általa termelt és a végső fogyasztó részére értékesített tojáson nem kell feltüntetnie tojásbélyegzőt, azaz a termelő megkülönböztető számát tartalmazó kódot (tartásmód, országcód, telep, termelő), amennyiben a értékesítés helyén feltünteti a nevét és címét. Egyéb esetben a tojás a termelő kód felbélyegzésével

értékesíthető a 1234/2007/EK (589/2008/EK) rendelet szerint.

Minél kisebb a első számjegy értéke, annál jobb a állatok jólléte a tartásmódot illetően.

0 - ökológiai tartás;

1 - szabad tartás

2 - alternatív tartás

3 - berendezett, kiscsoportos tartás (technológia).

A 3-as kódszámú tartásmód magában foglalja a ketreces tartásmódot (a korábbi hazai és a uniós megnevezés).

az állategészségügyi járás száma.....

állattartási technológia.....

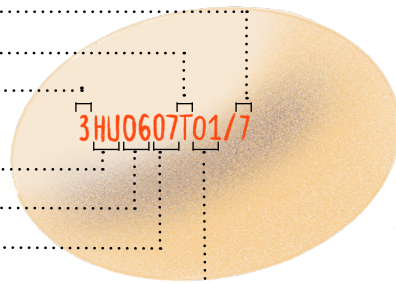
a „/” jel után a istállók száma

országkód.....

a vármegye vagy a főváros kódja.....

az állategészségügyi járás sorszáma.....

az állattartó telep sorszáma a járásban.....

A kereskedelembe értékesített tojások esetén a „A” minőségű (a legfrissebb, emberi fogyasztásra szánt, tiszta, ép héjjal, valamint rögzített, legfeljebb 6 mm magas légkamrával rendelkező) tojásokat tömegük és méretük alapján is osztályozzák, s a tojásbélyegző mellett, a következők értékekkel jelölik:

XL- nagyon nagy: legalább 73 gramm

L- nagy: 63 és 73 gramm közötti

M- közepes: 53 és 63 gramm közötti

S – kicsi: 53 grammnál kevesebb.

[További ismeretek:](#)

Nem kötelező a összetevők felsorolása a következő termékek esetében:

- * friss gyümölcs és zöldség, beleértve a nem hámozott, nem szeletelt vagy más hasonló kezelésnek alá nem vetett burgonyát, erjesztett ecetet, amelyet csak egy anyagból állítottak elő, illetve más anyagot nem adtak hozzá,
- * sajt, vaj, savanyú tej- és tejszínekészítmények, amennyiben a előállításukhoz a tej eredetű alapanyagon, enzimeken, mikrobatenyészetten, továbbá a friss és ömlesztett sajttól eltérő sajtok esetében a előállításához szükséges étkezési són kívül más anyagot nem használtak fel,
- * egyetlen alapanyagból álló élelmiszer, amelynek megnevezése a felhasznált anyaggal azonos, illetve megnevezése alapján a felhasznált anyag jellege egyértelműen azonosítható (pl. szilvalekvár),
- * szénsavas víz, amelynek jelölésében a szén-dioxid hozzáadását deklarálták.

Az összetevők helyes, megfelelő feltüntetése rendkívül sok tudást igényel, hiszen jogszabályok és a Élelmiszerkönyvi előírások együttesen is megszabhatnak speciális jelölési előírásokat. Most csak pár alapvető szabályt veszünk végig, bonyolultabb termékjelölésekhez szakértő bevonása ajánlott.

Adalékanyagok

Az élelmiszer-összetevők csoportjait a csoportnevük és nevük (pl. tartósítószer: nátrium-benzoát) vagy csoportnevük és E-számuk (pl. tartósítószer: E211) szerint kell feltüntetni a összetevők felsorolásában.

Csoportok: Színezékek; Módosított keményítők; Tartósítószer; Édesítőszer; Antioxidánsok; Térfogatnövelő szerek; Emulgeálószer; Habzásgátlók; Sűrítő anyagok; Fényező anyagok; Zselésítő anyagok; Emulgeáló sók; Stabilizátorok; Lisztjavító szerek; Ízfokozók; Szilárdító anyagok; Étkezési savak; Nedvesítőszer; Savanyúságot szabályozó anyagok; Tömegnövelő szerek; Csomósodást és lesülést gátló anyagok; Hajtógázok és csomagológázok.

Az édesítőszert tartalmazó élelmiszerekben a termék megnevezéséhez kapcsolódóan fel kell tüntetni a „édesítőszerrel” kifejezést. a hozzáadott cukrot és édesítőszert együtt tartalmazó élelmiszereken a megnevezéshez kapcsolódóan a jelölésen a „cukorral és édesítőszerrel” kifejezést kell feltüntetni. Ha a csomagoláson nincs tápértékjelölés (ezt kistermelőknek alapesetben nem kötelező feltüntetni), akkor (a MÉ II. kötet lekvárokra vonatkozó irányelve, MÉ 2-601/3 alapján) fel kell tüntetni a cukortartalmat is a következők szerint: „Összes cukortartalom ...g/100 g”, amit 20 oC-on, refraktométerrel, 3 ref.% pontossággal kell meghatározni.

KISTERMELŐI RIBIZLI LEKVÁR ALMÁVAL, ÉDESÍTŐSZERREL

Nettó tömeg: 350 g

Fogyasztható(nap/hónap/év): **04. 12. 2026.**

Felbontás után hűtve tárolandó és “x” napig fogyasztható.

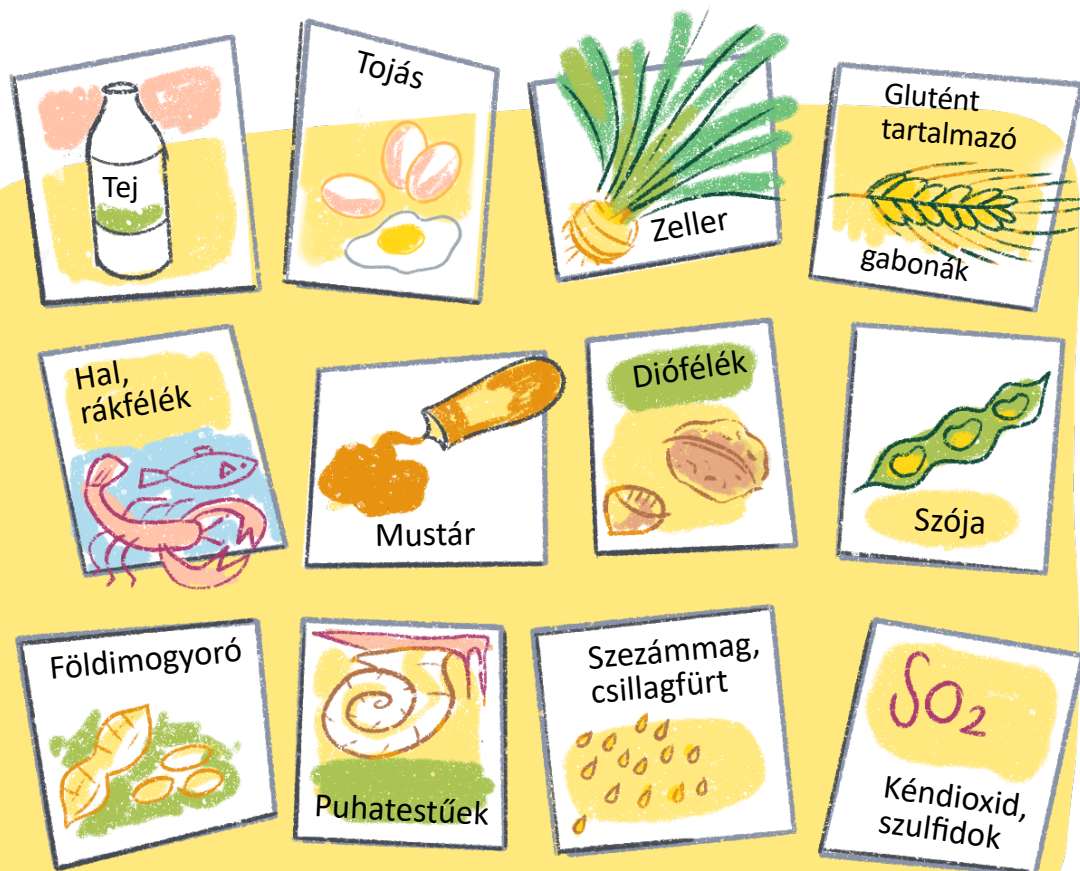
Összetevők: alma ... %, ribizli ... %, víz, édesítőszer: xilit, tartósítószer: nátrium- benzoát.

Összes cukortartalom: ... g/ 100 g.

Kistermelő: Példa Jázmin, 1234 Település, Minta utca 1.

Allergének

A jogszabályban rögzített allergén anyagokat kötelezően fel kell tüntetni a címkén, jelölni kell a dokumentációkban (adatlap, gyártmánylap). Jelölni kell az allergéneket akkor is, ha a adott allergén alapanyagot tartalmazó terméket használ valaki a feldolgozás, ételkészítés során (pl. jelölni kell, ha dió van a termékben, és akkor is, ha dióolajat használ valaki a termékhez).

Összetevők:

Pasztőrözött tej, tejszín,
cukor, meggy, dió

Összetevők:

búzaliszt, **vaj**, víz, étkezési só, cukor,
török mogyoró (10 %), **tojás**, térfogatnövelő szerek
(nátrium és ammónium- hidrogén - karbonát), aromák

[Bővebben:](#)

Az allergén összetevőket a címkéken a összetevők között kell feltüntetni úgy, hogy a allergéneket a szövegből grafikailag ki kell emelni, például: aláhúzással, más betűszínnel, dőlt betűvel, vastagítással, illetve ezek kombinációival.

A hazai szabályozást a Magyar Élelmiszerkönyv egészíti ki, amely egyes termék kategóriákra vonatkozó részletes előírásokat tartalmaz. Ezek figyelembevétele különösen fontos a címkék tervezésekor.

A Magyar Élelmiszerkönyv

A Magyar Élelmiszerkönyv (Codex Alimentarius Hungaricus) a élelmiszerek minőségére, jelölésére és biztonságára vonatkozó kötelező előírások és ajánlott irányelvek gyűjteménye, a hazai termékspecifikus szabályozás fő forrása. Célja a megbízható minőség garantálása, a fogyasztók tájékoztatása és a tisztességes gyártási gyakorlat biztosítása. a Magyar Élelmiszerkönyv három fő kötetből áll, amelyek különböző szintű szabályozást valósítanak meg:

- * **I. Kötet** – Előírások: Kötelezően alkalmazandó szabályok, amelyek a alapvető minőségi és biztonsági követelményeket rögzítik (pl. tejtermékek, sütőipari termékek, méz, gyümölcslevek).
- * **II. Kötet** – Irányelvek: Ajánlott minőségi követelmények, amelyek a ún. „emelt szintű” vagy „különleges” minőségű termékekre vonatkoznak (pl. kézműves termékek, prémium sörök).
- * **III. Kötet** – Módszerek: a élelmiszerek ellenőrzése során alkalmazandó hivatalos vizsgálati és mintavételi módszereket tartalmazza.

További információ: elelmiszerlanc.kormany.hu,
valamint: magyarelelmiszerkonyv.hu

Az alábbi ábra egy címkemintát mutat be a kötelezően feltüntetendő elemekkel:

Kistermelői lilahagymás, diós friss sajt, (nyerstejből)

Nettó tömeg: 200 g

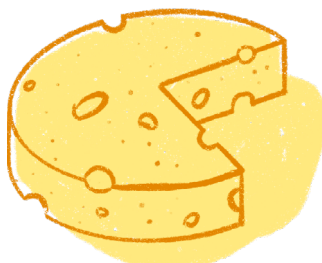
Félzsíros sajt

Fogyasztható(nap/hónap/év): **04.06.2026.**

Tárolási hőmérséklet: +2 °C és +10 °C között.

Összetevők: tej, lilahagyma ...%, dió ...%, étkezési só, kultúra, tejlóenzim.

Kistermelő: Példa Jázmin, 1234. Település Minta utca 1.

A 60/2023 AM rendelet szerint a kistermelőknek nem kötelező tápértékjelölést alkalmazni, ám a termék megnevezésében szerepelnie kell a “kistermelői”, vagy méz esetében a “termelői” szónak.

A sajtok megnevezésében speciális előírásokat szab meg a Élelmiszerkönyv, emiatt a sajtok zsírosságát (félzsíros, zsíros...) és típusát (friss, félkemény stb.) is fel kell tüntetni a címkén. Ha a megnevezésben más termék is szerepel, általánosságban a megnevezett termék mennyiségét a csökkenő sorrendben egymás után következő összetevők között %-os arányban fel kell tüntetni (lilahagyma, dió). a feltüntetett összetevők közül a allergéneket eltérő jelöléssel ki kell emelni a szövegből (tej, dió).

2.2. Önkéntes állítások és jelölések

A kötelező elemek mellett a termelők önkéntes jelölésekkel és állításokkal is bemutatathatják termékeik sajátosságait. Ezek segíthetnek láthatóvá tenni például a termék minőségét, eredetét, előállítási módját, összetételét vagy valamilyen speciális tulajdonságát. A önkéntes jelölések használata ugyanakkor nem teljesen szabad. Egyes állításokhoz konkrét jogszabályi feltételek, határértékek vagy tanúsítási rendszerek kapcsolódnak; más esetekben pedig elsősorban arra kell figyelni, hogy a kommunikáció ne legyen megtévesztő, túlzó vagy félreérthető. A következőkben azt tekintjük át, milyen típusú önkéntes jelölésekkel találkozhatunk és mire érdemes figyelni alkalmazásuk során.

2.2.1. Általános önkéntes jelölések és marketingkifejezések

Az önkéntes jelölések egy részére nincs egységes, minden helyzetben alkalmazható jogi meghatározás. Ilyen lehet például a „természetes”, „házi jellegű”, „adalékanyag-mentes”, „vegyszermentes”, „helyi”, „kisüzemi” vagy „családi gazdaságból származó” megjelölés. Ezek a kifejezések segíthetnek láthatóvá tenni a termék jellegét, előállítási módját vagy értékeit, de csak akkor működnek jól, ha a mögöttük álló tartalom világos és igazolható.

Az ilyen állításoknál a legfontosabb szempont, hogy ne legyenek megtévesztők. a termelőnek végig kell gondolnia, pontosan mire vonatkozik a adott kifejezés: az alapanyagokra, a előállítás módjára, a gazdaság méretére, a termelés helyére, a termék összetételére vagy a teljes termékpályára. Nem elég, ha egy megjelölés jól hangzik; azt a receptúrának, a gyártási gyakorlatnak, a alapanyagok eredetének vagy más dokumentálható ténynek is alá kell támasztania. Különösen óvatosan érdemes bánni a olyan általános, erős pozitív üzenetet hordozó kifejezésekkel, mint a „természetes” vagy a „vegyszermentes”. Ezek könnyen többet sugallhatnak, mint ami ténylegesen igazolható. a „vegyszermentes” esetében például tisztázni kell, hogy a állítás pontosan mire vonatkozik: a növényvédelemre, az alapanyag-előállításra, a feldolgozásra vagy a teljes termékre. Ha ez nem bizonyítható egyértelműen, akkor jobb megoldás pontosabb és szűkebb megfogalmazást választani.

Jó gyakorlat, ha a termelő rövid, figyelemfelkeltő kifejezéseket használ, és ahol szükséges, meg is magyarázza (például a közvetlen értékesítés során) azok tartalmát. a „helyi alapanyagokból” például akkor lesz hitelesebb, ha a is kiderül, mely településről vagy térségből származnak a alapanyagok. a „családi gazdaságból” állítás pedig akkor erősebb, ha a fogyasztó megismerheti a gazdaságot és a előállítás körülményeit, például a vásárlást övező beszélgetés során, fényképekről, vagy alkalmankénti gazdálátogatások alkalmával.

Használat előtt érdemes végiggondolni:

- * pontosan mire vonatkozik a állítás;
- * ugyanazt érti-e alatta a fogyasztó, mint a termelő;
- * alátámasztható-e dokumentumokkal vagy gyártási gyakorlattal;
- * nem sugall-e többet, mint amit a termék teljesít;
- * nem keverhető-e össze szabályozott vagy tanúsított kategóriával.

2.2.2. Szabályozott önkéntes állítások

Vannak olyan önkéntes állítások és jelölések, amelyek használata konkrét feltételekhez kötött. Ezeket nem lehet pusztán marketingdöntés alapján feltüntetni a terméken: a termelőnek ismernie kell a vonatkozó előírásokat és igazolnia kell tudni, hogy a termék valóban megfelel azoknak. Ide tartozhatnak például a minőségre, a eredetre, a tápértékre vagy egészségre, a „mentességre”, illetve bizonyos előállítási módokra utaló jelölések - erről szól ez a fejezet. a szabályozott önkéntes állítások mögött mindig ellenőrizhető tartalomnak kell állnia. Ez lehet jogszabályban rögzített feltétel, Magyar Élelmiszerkönyvben szereplő követelmény, mérhető határérték, dokumentált gyártási gyakorlat vagy külső tanúsítási rendszer. Minél erősebb állítást tesz egy termelő a termékéről, annál fontosabb, hogy azt dokumentumokkal, gyártási adatokkal, beszállítói igazolásokkal vagy szükség esetén laborvizsgálattal is alá tudja támasztani.

Minőségre és előállítási módra utaló megjelölések

A Magyar Élelmiszerkönyv irányelvei lehetőséget adnak arra, hogy a előállítók „**különleges**” vagy „**prémium**” minőségre utaló megjelöléseket használjanak, például „prémium sonka”. a különleges minőségre vonatkozó követelményeket külön élelmiszerkönyvi irányelvek tartalmazzák bizonyos termékkörökben (mézek, egyes feldolgozott gyümölcstermékek, édes- és sütőipari termékek, tejtermékek).

A különleges minőségre meghatározott követelményeket a Magyar Élelmiszerkönyv (MÉ) irányelvei tartalmazzák.

Ezek:

- * MÉ 2-100 számú Megkülönböztető minőségi jelöléssel ellátott mézfélék,
- * MÉ 2-101 számú Megkülönböztető minőségi jelöléssel ellátott egyes feldolgozott gyümölcstermékek,
- * MÉ 2-102 számú Megkülönböztető minőségi jelöléssel ellátott édesipari termékek,
- * MÉ 2-103 számú Megkülönböztető minőségi jelöléssel ellátott sütőipari termékek,
- * MÉ 2-104 számú Megkülönböztető minőségi jelöléssel ellátott tejtermékek.

Ha a Magyar Élelmiszerkönyv nem tartalmaz a adott élelmiszer különleges minőségére vonatkozó szabályozást, akkor a termék előállításához szorosan kapcsolódó gyártói dokumentumban, a gyártmánylap részeként, vagy a kistermelői termékadatlapon kell meghatározni azokat a tulajdonságokat, jellemző értékeket, amelyekkel igazolható, hogy a termék a átlagosnál jobb minőségű. a összehasonlítás alapja nem a előállító saját termékválasztéka, hanem a Magyarországon kapható hasonló termékkínálat minősége.

Például a sonkák esetében Magyar Élelmiszerkönyv 1-3/13-1 számú, a húskészítményekről szóló előírása tartalmazza a minőségi tulajdonságokra vonatkozó követelményeket (pl. érzékszervi jellemzők, sótartalom). Mivel sonkák (húskészítmények) esetében nincs további különleges minőségre vonatkozó szabályozás, ezért akkor lehet egy sonkát „prémium sonka” névvel megkülönböztetni, ha a valamely tulajdonságában megelőzi a Magyarországon jellemzően kapható sonkákat.

Példák a különlegességre:

- * a pácolás hagyományosan, száraz sózással történik, elkerülve a gyors, vizes pácolást,
- * mentes a felesleges adalékanyagoktól, tartósítószerektől (pl. dextróz, nitrites pácsó),
- * a hosszú, akár több évig tartó érlelési folyamat.

A Magyar Élelmiszerkönyv rendelkezik a „**kézműves**” vagy „**hagyományos**” élelmiszerek általános jellemzőiről is (*MÉ 2-109 számú irányelv*). Ebben a esetben (például „kézműves eperlekvár”) a hangsúly a előállítás módján van: a gyakorlatban ez jellemzően kis volumenű, manuális vagy manufakturális technológiát jelent, adalékanyagokat (tartósítószert, aromát, színezékeket) nem tartalmazhatnak. Az alkalmazott eszközök önmagukban nem döntőek; a lényeg a előállítás jellegében és a folyamatok kézi irányításában van.

A 74/2012. (VII.25.) VM rendelet szabályozza a egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmiszereken történő használatát, így a élelmiszer megjelenítésén vagy reklámozása során egyes, a felhasználó figyelmének felhívása érdekében – a élelmiszer-vállalkozás által önkéntesen – kiemelten használt megkülönböztető információk feltüntetésének feltételeit.

Példák a kézműves jelleg meghatározásaira :

- * Kézműves pálinkát a Pálinkatörvény szabályozza (2008. évi LXXII számú törvény) a kisüsti technológia alkalmazásával, legfeljebb 1000 liter űrtartalmú, rézfelületet is tartalmazó lepárló berendezésben, legalább kétszeri szakaszos lepárlással állítható elő.

- * Hústermékek esetében hagyományos receptúrát, kézzel feldolgozott, valódi füstölést jelent, megadott érlelési idővel.

- * Lekvár, szörp esetében kifejezetten házi, hagyományos módon előállított terméket jelent, friss vagy maga fagyasztotta alapanyagból, és a termékben a gyümölcstartalom: min. 60%.

- * Fűszerpaprika esetében a paprika kézzel szedett, természetes úton szárított a szár és a belső csutkarész (erek) eltávolítása után, és a különleges irányelvnek megfelelően előállított termék.

Általánosságban nehéz meghatározni, hogy hol van a kézműves és a ipari termelés határa. a sütőiparra például jellemző, hogy főként olyan technológiát alkalmaznak, ahol a kézi munkát könnyítő egyedi gépeket használnak. Ebben a szakágazatban tehát pl. kenyerek készítése során a kézműves, a hagyományos termék előállítása alatt elsősorban kovászolásos technológia alkalmazását, a kézi csipést (a nagy tésztatömegből kisebb mennyiség kiszakítását), a kézi adagolást, a mértést kell érteni. a hagyományos, kézműves sütőipari termékeknek adalékanyag nem szerepel a felhasznált összetevők között és a előállított mennyiség kis volumenű. A lekvár készítésnél a hagyományos nyitott üstben történő főzés, besűrités jelzi a kézműves technológiát, míg a tény, hogy milyen töltő, vagy zárógépet használnak, csak másodlagos szempont lehet.

További információ: [Élelmiszerkönyv; 74/2012. \(VII. 25.\) VM rendelet](#) egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmiszereken történő használatáról.

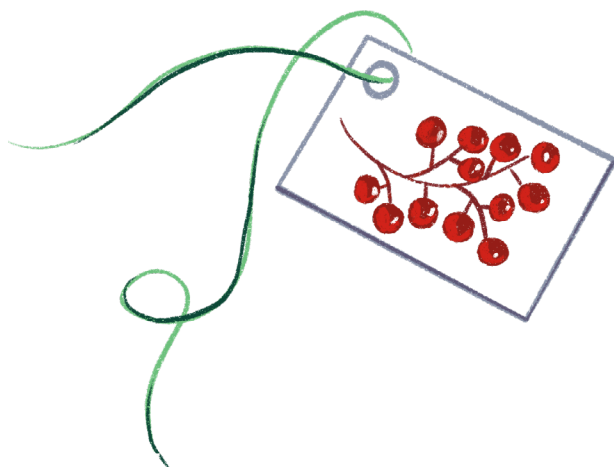
Eredetre és hazai előállításra utaló megjelölések

A 74/2012. (VII.25.) VM rendelet szabályozza a olyan megjelölések használatát, mint a **„magyar termék”**, **„hazai termék”** vagy **„hazai feldolgozású termék”**, amelyek a termék összetevőinek eredetére vagy feldolgozási helyére utalnak. Ezen megjelölések használatakor – ellenőrzés esetén – bizonyítani kell a állítás mögöttes tartalmát. Tudni kell igazolni, hogy honnan származnak a alapanyagok, hol és milyen lépésekben történt a előállítás vagy feldolgozás, és hogy a termék valóban megfelel-e annak a kategóriának, amelyet a címkén feltüntet.

A „magyar termék” származásra utaló jelölés esetén a alapanyagok Magyarországról származnak és a előállítás minden lépése is Magyarországon történik. a „hazai termék” esetén elegendő, ha a alapanyagok több mint 50%-a Magyarországról származik és a feldolgozás Magyarországon történik. A „hazai feldolgozású termék” esetében a hangsúly a feldolgozás helyén van, az alapanyagok kevesebb, mint 50%-a hazai eredetű.

További információk, útmutatók:

[Magyar termék rendelet](#)

Tápanyagösszetételre és egészségre vonatkozó állítások

A tápanyagösszetételre és egészségre vonatkozó állítások, például **„rostban gazdag”, „A C-vitamin hozzájárul a immunrendszer normál működéséhez”** a önkéntes jelölések legszigorúbban szabályozott csoportját jelentik. a 1924/2006/EK rendelet szabályozza, a tápanyagösszetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazását. a tápanyagösszetételre vonatkozó állítások azt jelzik, hogy a termék bizonyos tápanyagból meghatározott mennyiséget tartalmaz és ezek csak a 1924/2006/EK rendelet mellékletében szereplő formában használhatók. a egészségre vonatkozó állítások ezzel szemben kapcsolatot teremtenek egy összetevő és a egészség között és csak külön engedélyezés után alkalmazhatók. (Engedélyeztetési eljárást jellemzően nagy cégek, többéves humán kutatásokat követően szoktak kezdeményezni.)

Ezen a területen a „minden tilos, kivéve ami engedélyezett” elv érvényesül. a szabályozás lényege, hogy a állítások csak akkor használhatók, ha tudományosan megalapozottak és nem vezetnek félre a fogyasztót. Ennek értelmében csak azok a állítások szerepeltethetők, amelyek szerepelnek a Európai Unió további rendeleteiben jóváhagyott listákon (lásd a lenti hivatkozásokat) és kizárólag a meghatározott feltételek teljesülése esetén. a állítások használata a élelmiszer előállítójának a felelőssége és a megfelelést a hatóság ellenőrizheti. a előállítónak ezért minden esetben igazolnia kell tudni, hogy a termék megfelel a vonatkozó követelményeknek. a nem megfelelő vagy túlzó állítások nemcsak megtévesztők, hanem jogszabálysértést is jelentenek.

További információ és a alkalmazható egészségre vonatkozó állítások listái:

1. [Agrárminisztérium - Tájékoztatók, jogszabályok](#)
2. [Európai Parlament és a Tanács 1924/2006/EK rendelete](#) (a szabályozás alapja)
3. [EU Register of Nutrition and Health Claims](#)
(engedélyezett és elutasított állítások adatbázisa)
4. [Gazdasági Versenyhivatal Útmutatója](#)

„Mentes” jelölések

A „mentes” jelölések a leggyakrabban használt önkéntes állítások közé tartoznak, ugyanakkor használatuk szigorú feltételekhez kötött. Konkrét, mérhető határértékekhez kapcsolódó állításokról van szó, amelyek használatát jogszabályok szabályozzák. a „gluténmentes” jelölés használatát a Bizottság 828/2014/EU végrehajtási rendelete határozza meg. Ennek értelmében a megjelölés csak akkor alkalmazható, ha a termék gluténtartalma nem haladja meg a 20 mg/kg értéket. Létezik egy enyhébb kategória is („nagyon alacsony gluténtartalmú”), amely legfeljebb 100 mg/kg glutént enged meg, de a gyakorlatban a „gluténmentes” megjelölés a meghatározó.

Hogyan biztosítható a „mentes” megfelelés a gyakorlatban?

A „mentes” jelölések esetében a gyártás során meg kell előzni a keresztszennyeződést. Ez különösen a gluténmentes termékeknél kritikus, ahol már kis mennyiségű szennyeződés is a határérték túllépéséhez vezethet. a gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a „mentes” termékek előállítását el kell különíteni a hagyományos termékektől, lehetőség szerint térben, ennek hiányában időben, szigorú tisztítási eljárások mellett. a alapanyagok kezelése, a berendezések használata és a munkafolyamatok szervezése során biztosítani kell, hogy ne történjen keveredés, keresztszennyeződés.

A megfelelés alapja a nyomonkövethetőség és a dokumentáció: a termelőnek igazolnia kell tudni a alapanyagok megfelelőségét, a gyártási folyamat kontrollját és (szükség esetén) a végtermék vizsgálati eredményeit. a „mentes” jelölés ezért egy folyamatosan ellenőrzött gyártási gyakorlat.

Amennyiben nem tudja biztosítani a gyártó a keveredés mentességet, ám az alapanyagok nem tartalmaznak allergént, ebben a esetben a terméken érdemes jelölni, például: „gluténtartalmú élelmiszereket előállító üzemben készült”, „Nyomokban földimogyorót, tejet és dióféléket tartalmazhat.”

További részletes útmutatás és követelmények:

1. [a Bizottság 828/2014 végrehajtási rendelete](#) – gluténjelölés szabályai
2. [Agrárminisztérium](#)
3. [Nébih tájékoztatók](#) a „gluténmentes” jelölésről és ellenőrzésről
4. [Európai Bizottság – élelmiszerjelölés és allergénkezelés iránymutatások](#)

A laktózmentesség (tejcukormentesség) esetében uniós szinten nincs egységes, kötelező határérték. Magyarországon a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3/19-1 számú, tejtermékekről szóló előírása tartalmazza, hogy laktózmentesnek a a tejterméket tekintjük, amelynek maradék laktóztartalma kevesebb, mint 0,1 g laktóz / 100 g tejtermék. a tejcukor intolerancia nem összekeverendő a tejfehérje (kazein) allergiával. a laktóz intolerancia például laktáz enzimtabletta adagolásával kivédhető (bizonyos tejtermékek, például a hosszan érlelt sajtok eleve alacsony laktóztartalmúak), míg a tejfehérje allergia esetén a érintettnek a összes tejterméket kerülnie kell.

GMO-mentes termelésből származó termékek

A „GMO-mentes termelésből” megjelölés használata önkéntes, de szigorú feltételekhez kötött. a 61/2016.(IX. 15.) FM rendelet meghatározza, hogy milyen esetekben és milyen feltételekkel tüntethető fel ez a állítás a élelmiszereken. A jelölés alkalmazásának alapfeltétele, hogy a termék (vagy annak minden releváns összetevője) GMO-mentes termelésből származzon. Növényi eredetű termékek esetében ez azt jelenti, hogy a termék nem tartalmaz géntechnológiával módosított összetevőket (legfeljebb technikailag elkerülhetetlen, nyomnyi mennyiségben). Állati eredetű termékeknél pedig azt, hogy a állatokat GMO-mentes takarmánnyal etették és ez a teljes élelmiszerláncban igazolható. a jelölés használata nem automatikus: a termelőnek biztosítania kell a teljes termékpálya nyomonkövethetőségét és dokumentumokkal kell igazolnia a megfelelést (például beszállítói nyilatkozatokkal, takarmányozási adatokkal, gyártási dokumentációval). a ellenőrzést Magyarországon a NÉBIH és a területileg illetékes hatóságok végzik. a megfelelés tehát nem előzetes „engedélyhez”, hanem utólagos ellenőrizhetőséghez kötött: a termelő felelőssége, hogy a jelölés használatát bármikor igazolni tudja.

Amikor a állításból védjegy lesz

Egyes esetekben a jogszabályban szabályozott önkéntes állításokhoz tanúsító védjegyek is kapcsolódhatnak. Ilyenkor a megjelölés nem a termelő saját felelősségére jelenik meg a terméken, hanem egy külső szervezet (védjegytulajdonos) által működtetett minősítési rendszerhez kötődik. a védjegy használata jellemzően külön eljáráshoz, dokumentációhoz és rendszeres ellenőrzéshez kapcsolódik. Ez erősebb bizalmi jelzést adhat a fogyasztók felé, ugyanakkor nagyobb adminisztratív és szervezési terhet is jelent. Ugyanaz a állítás tehát megjelenhet egyszerű jelölésként vagy tanúsított védjegyként is. a különbség abban van, hogy ki és milyen módon igazolja annak hitelességét. a védjegyekkel a 2.4. fejezet foglalkozik részletesen.

Kézműves sült zöldségkrém padlizsánnal

Nettó tömeg: 350g

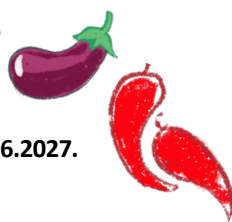
Minőségmegőrzési idő (nap/hónap/év): **04.06.2027.**

Tárolási hőmérséklet: +2 °C és +10 °C között.

Összetevők: **zeller**, padlizsán...%, kápia paprika, fokhagyma...%, hidegen sajtolt napraforgóolaj, **mustár**, akácméz, étkezési só, víz.

Gyártó: Példa Jázmin
1234. Település
Minta utca 1.

Energia: ... kcal/ ... kj
Zsír: ... g. / Ebből telített: ... g.
Szénhidrát: ...g / Ebből cukrok: ... g.
Rost: ... g.
Fehérje: ... g.
Só: ... g.

A fenti ábra egy címkemintát mutat be a kötelezően és önkéntesen feltüntetendő elemekkel. A termékek megnevezésében, ha egyéb összetevők is szerepelnek, vagy ha ezek ábrája megjelenik a címkén, a megnevezett, ábrázolt termék mennyiségét a csökkenő sorrendben egymás után következő összetevők között %-os arányban fel kell tüntetni (padlizsán, fokhagyma (ábra). a feltüntetett összetevők közül a allergéneket eltérő jelöléssel ki kell emelni a szövegből (zeller, mustár). Tápértékjelölés kötelező (nem kistermelői előállítású a termék).

Önkéntes jelölésként alkalmazott jelen esetben a "Kézműves" jelző, így adalékanyag mentes termékről kell beszélnünk, amit kézműves technológiával állítottak elő.

2.3. Milyen értékekre épülhet a termék megkülönböztetése?

Az önkéntes tanúsítási rendszerek különböző szempontokat emelhetnek a kommunikáció középpontjába. a gyakorlatban ezek sokszor valamilyen ellenőrzött jelölés, címke vagy védjegy formájában jelennek meg a termékeken és azt teszik láthatóvá, hogy a adott termék milyen sajátos értéket, eredetet vagy vállalatot képvisel. Vannak rendszerek, amelyek a földrajzi eredetre és a hagyományhoz kötődő sajátosságokra épülnek, mások a környezeti és fenntarthatósági szempontokat, illetve a társadalmi és etikai elköteleződést hangsúlyozzák. a következőkben ezeknek a főbb irányait tekintjük át röviden.

2.3.1. Eredethez és hagyományhoz kötött rendszerek: földrajzi árujelzők és uniós minőségrendszerek

A termékmegkülönböztetés egyik fontos útja az, amikor a kommunikáció középpontjában a termék földrajzi eredete, helyhez kötődő sajátossága vagy hagyományos előállítási módja áll. Ezek a rendszerek azt jelzik a fogyasztó felé, hogy a termék nem pusztán egy adott helyről származik, hanem minősége, hírneve vagy jellege valamilyen módon ehhez a területhez, illetve egy hagyományos előállítási gyakorlathoz kapcsolódik. a ilyen megoldások hozzájárulhatnak a termék hozzáadott értékének növeléséhez, a piaci láthatósághoz és a fogyasztói bizalom erősítéséhez.

Az Európai Unióban a eredethez és hagyományhoz kötött termékek védelmére többféle rendszer működik. a legismertebbek az **oltalom alatt álló eredetmegjelölés (OEM)** és a **oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ)**.

Mindkettő azt fejezi ki, hogy a termék földrajzi eredete fontos része a termék megkülönböztetésének, de a kapcsolat erőssége eltérő.

Az OEM esetében a termék minősége vagy jellemzői szorosan a adott földrajzi környezethez kötődnek, és a előállítás lényeges szakaszainak ott kell történniük.

Az OFJ rugalmasabb: elegendő, ha a termék valamely tulajdonsága vagy hírneve kapcsolódik a adott helyhez, és a előállítás egyik fő szakasza ott zajlik.

Az uniós rendszer része emellett a **hagyományos különleges termék (HKT)** kategória is, amely nem feltétlenül földrajzi kötődés-

re, hanem hagyományos összetételre vagy előállítási módra épül. a borokra és a szeszes italokra szintén külön földrajzi árujelző-rendszerek vonatkoznak. a uniós keretet jelenleg a 2024/1143 rendelet adja.

E rendszerek nem egyszerű marketingcímkek. a használatukhoz termékleírás, pontosan meghatározott feltételrendszer és ellenőrizhető kapcsolat kell a termék és a megjelölt földrajzi terület, illetve a hagyományos előállítási mód között. Éppen ez adja a jelentőségüket: a fogyasztó számára támpontot nyújtanak, a termelők számára pedig erősíthetik a termék piaci pozícióját és megkülönböztethetőségét. Magyarországon a ilyen ügyekben elsődleges szakmai kapaszkodót az agrár-kormányzati eredetvédelmi tájékoztatás jelent, a uniós rendszerek hivatalos háttere pedig a Európai Bizottság földrajzi árujelzőkkel foglalkozó felületein követhető.

Magyar példa: a HÍR-védjegy

A Hagyományok–Ízek–Régiók (HÍR) program a hagyományos és tájjellegű magyar mezőgazdasági termékek és élelmiszerek gyűjteményére épül. a HÍR nem azonos a uniós OEM/OFJ/HKT rendszerekkel, hanem egy hazai programhoz kapcsolódó védjegyes megoldás, amely a hagyományos és tájjellegű termékek ismertségének növelését és piaci lehetőségeik bővítését szolgálja. a HÍR védjegy használati jogára a Agrárminisztérium pályázati rendszert működtet, a jelentkezés folyamatos és a jóváhagyott termékleírások későbbi uniós eredetvédelmi vagy HKT-kérelmekhez is hasznos alapot adhatnak. a HÍR-rel kapcsolatos információk és pályázati felhívások a kormányzati földrajzi árujelzős felületen érhetők el, a megadott kapcsolati pont pedig a Agrárminisztérium Eredetvédelmi Főosztálya alatt működő HÍR titkárság.

[További információ:](#)

Az uniós eredetvédelmi logika már nemcsak agrár- és élelmiszertermékekre, hanem külön rendelet alapján bizonyos kézműves és ipari termékek földrajzi jelzéseire is kiterjed.

2.3.2. Környezet és fenntarthatóság szempontú rendszerek

A környezeti és fenntarthatósági szempontokra épülő rendszerek azt hangsúlyozzák, hogy egy termék előállítása milyen gazdálkodási elvek, környezeti vállalások vagy ellenőrzött szabályok szerint történt. Ezek közül a legismertebb és legszigorúbban szabályozott példa a ökológiai jelölés, amelynek használatát uniós jogszabályok rendezik. a ökológiai termelést és a ökológiai termékek jelölését az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendelete szabályozza. a ökológiai gazdálkodás olyan termelési rendszer, amely korlátozza vagy tiltja bizonyos szintetikus növényvédőszer, műtrágyák és más külső anyagok használatát, miközben nagy hangsúlyt helyez a talaj, a környezet és a állatjólét védelmére. a ökológiai jelölést (az „öko” és „bio” jelzőket) csak a a gazdasági szereplő használhatja, aki a rendelet szerinti ellenőrzési rendszerben működik és rendelkezik érvényes tanúsítvánnyal. Ez azt is jelenti, hogy a olyan hétköznapi kifejezések, mint a „vegyszermentes”, „natúr” vagy „hagyományos”, önmagukban nem azonosak a ökológiai jelöléssel és nem helyettesítik azt. a Európai Unió ökológiai logója, a úgynevezett Eurolevél, egységes vizuális jelzésként segíti a fogyasztókat a ökológiai termékek azonosításában. a EU szerint a logó előrecsomagolt, uniós ökológiai élelmiszerek kötelező és mellette fel kell tüntetni a ellenőrző szervezet kódszámát, valamint a mezőgazdasági nyersanyagok származási helyére vonatkozó jelölést is. Magyarországon jelenleg két elismert tanúsító szervezet működik: a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. (HU-ÖKO-01) és a Bio Garancia Kft. (HU-ÖKO-02). a ökológiai termeléshez és jelöléshez kapcsolódó hazai tájékoztatásban a NÉBIH a elsődleges kiindulópont.

Mit érdemes keresni a csomagoláson?

- * az EU ökológiai logót (ez a ún. Eurolevél);
- * az ellenőrző szervezet kódszámát: HU-ÖKO-01 vagy HU-ÖKO-02;
- * a mezőgazdasági nyersanyagok származási helyére utaló jelölést.

Kitekintés: a Demeter-védjegy

Az ökológiai rendszeren belül vagy azon túl más, speciálisabb jelölések is megjelenhetnek. Ilyen a Demeter, amely biodinamikus gazdálkodásból származó termékeket jelölő nemzetközi tanúsítási és védjegyrendszer. A Demeter International szerint a Demeter-minősítés éves ellenőrzéshez és saját szabványrendszerhez kötött és a biodinamikus termelésre vonatkozó követelményeket a organikus előírásokon felül is részletezi. A fogyasztó számára ez azt jelzi, hogy a termék nemcsak ökológiai, hanem egy speciálisabb, biodinamikus rendszerhez is kapcsolódik.

2.3.3. Társadalmi és etikai szempontokat hangsúlyozó rendszerek

Egyes jelölések nem a termék eredetét vagy környezeti jellemzőit emelik ki, hanem a mögötte álló társadalmi, etikai vagy életmódbeli vállalást teszik láthatóvá. Ilyen rendszerek sokféle témához kapcsolódhatnak; a kézikönyvben csak néhány ismertebb példát említünk, hogy látható legyen ennek a megkülönböztetési iránynak a logikája.

A Fairtrade például a méltányosabb kereskedelmi viszonyokat és a kapcsolódó társadalmi, gazdasági feltételeket hangsúlyozza. a vegán és vegetáriánus jelölések, például a V-Label, azt teszik egyértelművé, hogy a termék összetétele megfelel bizonyos étrendi és etikai elvárásoknak. a állatkísérlet-mentes jelölések, például a Leaping Bunny, főként kozmetikumoknál és hasonló termékeknél lehetnek fontosak.

Közös bennük, hogy valamilyen ellenőrzött feltételrendszerhez kötődnek, és a fogyasztó számára gyors eligazodást adnak abban, milyen elvekhez kapcsolódik a termék. a konkrét rendszerek feltételei eltérnek, ezért használatuk előtt mindig a adott jelölés szabályzatát és csatlakozási feltételeit kell ellenőrizni. a ilyen rendszerek a termelő vagy előállító számára elsősorban akkor lehetnek hasznosak, ha egy jól körülhatárolható fogyasztói kört szeretnének megszólítani és ezt hitelesen kívánják kommunikálni. Használatuknál itt is fontos kérdés, hogy ki működteti a rendszert, milyen feltételekhez kötött a jelölés használata és milyen ellenőrzés kapcsolódik hozzá.

2.4. Az egyéni megkülönböztetés lehetőségei: márka, védjegy és kapcsolódóvédelmi formák

A kötelező és önkéntes jelölések mellett a termék egyéni megkülönböztetésében más eszközök is fontos szerepet játszhatnak. Ezek segítenek abban, hogy a fogyasztó egy adott terméket vagy szolgáltatást felismerjen, másoktól megkülönböztessen és idővel meghatározott minőséggel, élménnyel vagy értékekkel kapcsoljon össze. Míg a kötelező jelölések többnyire minden hasonló terméken azonos logika szerint jelennek meg, a egyéni megkülönböztetés eszközei (például a márka, a védjegy, a termék neve, vizuális megjelenése vagy más sajátos elemei) azt a egyedi azonosítót adják, amely alapján a termék a piacon saját arculatot és felismerhetőséget nyer.

A márka tágabb értelemben a termékhez vagy vállalkozáshoz kapcsolódó azonosíthatóságot és benyomást jelenti, míg a védjegy ennek egyik jogilag oltalmazható eleme lehet, például egy név, logó vagy más megjelölés. a védjegy olyan megjelölés, amely alkalmas arra, hogy egy vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztesse mások áruitól vagy szolgáltatásaitól. a magyar szabályozás szerint a védjegyoltalomhoz hivatalos bejelentés és lajstromozás szükséges.

Az egyéni megkülönböztetés ugyanakkor nem merül ki a védjegyben. Egy termék egyediségét adhatja annak neve, csomagolása, formája, díszítése, vagy akár a előállítás-hoz kapcsolódó olyan tudás is, amelyet nem nyilvános információként érdemes megőrizni. Védjegy oltalmat ezekre a elemekre is meg lehet szerezni. a védjegy mégis kitüntetett szerepet játszik ebben a körben, mert nemcsak jogi oltalom, hanem üzleti és marketing-eszköz is: hozzájárulhat a márkaépítéshez, a piaci láthatósághoz és a fogyasztói bizalom megerősítéséhez. Védjegyoltalmat bárki, azaz magánszemély, vagy egy vállalkozás, egyéb szervezet szerezhethet.

2.4.1. A védjegyek fő típusai

A gyakorlatban többféle védjegy típussal találkozhatunk. a leggyakoribb a egyedi védjegy, amely egy adott vállalkozás saját termékeinek vagy szolgáltatásainak megkülönböztetésére szolgál. Emellett létezik együttes védjegy, amelyet jellemzően valamely közösség, egyesület vagy együttműködés tagjai használhatnak közös szabályok alapján. Ettől eltér a tanúsító védjegy, amely nem egyszerűen egy közösséghez tartozást jelez, hanem valamely minőség, tulajdonság vagy megfelelés tanúsítására szolgál; használatát külön szabályzat rendezi (pl. biotermékek). Ezek a védjegy típusok eltérő célokat és működési logikát követnek, ezért nem mindegy, hogy egy termelő vagy helyi közösség melyikben gondolkodik. a részletesebb szempontokkal a 3. fejezet foglalkozik.

2.4.2. Milyen megjelölés lehet védjegy?

A hatályos szabályok szerint védjegy lehet például szó, szóösszetétel, személynév, szlogen, betű, szám, ábra, kép, a áru vagy a csomagolás alakja, szín vagy színösszetétel, hang, mozgást megjelenítő megjelölés, mintázat, illetve ezek kombinációja is. a lényeg az, hogy a megjelölés egyértelműen azonosítható legyen és alkalmas legyen a megkülönböztetésre.

Jó példák lehetnek a jól ismert nemzetközi márkák különböző védjegyei: lehet védjegy maga a név, egy szlogen, egy grafikai elem, egy jellegzetes színvilág, sőt akár a csomagolás formája is. a piacon nemcsak egy szó, hanem többféle, egymást erősítő megjelölés is hozzájárulhat ugyanannak a márkának a felismerhetőségéhez.

Egy márkához többféle védjegyi elem is kapcsolódhat

A következőkben a Coca-Cola példáján keresztül mutatjuk be, hogy a védjegy nemcsak egy név lehet, hanem többféle megjelölési forma is hozzájárulhat ugyanannak a márkának a felismerhetőségéhez.

- * Szóvédjegy: a Coca-Cola név
- * Szlogen: „Always Coca-Cola”
- * Ábra: a jellegzetes hullámvonal a felirat alatt
- * Színmegjelölés: a piros-fehér színvilág
- * Alakzat: a jól ismert üvegforma
- * Hangmegjelölés: a márkához kapcsolódó jellegzetes hangazonosító, szignál

A példa jól mutatja, hogy egy erős márka azonosíthatóságát nem egyetlen elem, hanem több, egymást erősítő megjelölés is támogathatja.

2.4.3. Mitől lesz egy megjelölés alkalmas védjegynek?

A legfontosabb feltétel a megkülönböztető képesség. Egy megjelölés akkor lesz lajstromozható védjegy, ha nem egyszerűen leírja a terméket, hanem valóban képes azt másoktól megkülönböztetni. Általában nem alkalmas erre egy pusztán leíró vagy túl általános megnevezés, például egy olyan szó, amely csak a termék fajtájára, minőségére vagy eredetére utal. Ugyancsak problémás lehet, ha a megjelölés összetéveszthető egy már létező védjeggyel. a védjegy kiválasztásakor ezért nemcsak a számít, hogy jól hangzik-e vagy tetszetős-e, hanem a is, hogy jogilag védhető-e.

Gyakorlati szempontból ez azt jelenti, hogy a túl egyszerű, túl leíró vagy túlságosan általános nevek sokszor gyengébbek, mint a egyedibb, könnyebben azonosítható megjelölések. Egy jól megválasztott védjegy egyszerre tud emlékezetes, használható és jogilag is erősebb lenni.

2.4.4. Mi a árujegyzék és miért fontos?

A védjegyoltalom meghatározott árukhoz és szolgáltatásokhoz kapcsolódva védi a nevet vagy logót, amelyeket a árujegyzék rögzít. a árujegyzék összeállítása stratégiai döntés, hiszen meghatározza a védelem terjedelmét. a bejelentéskor megjelölt áruk és szolgáltatások köre hosszabb távra meghatározza a védjegy gyakorlati használhatóságát, ezek a későbbiekben nem módosíthatóak. Ezért érdemes nemcsak a jelenlegi, hanem a várható jövőbeli termékkört is átgondolni. a árujegyzék összeállításának gyakorlatában a Nizzai Osztályozás szolgál alapul, amely 45 osztályba sorolja a árukat és szolgáltatásokat; a SZTNH honlapján elérhető a aktuális osztályozás 2026. január 1-jétől a 13. kiadás hatályos. Ez azért fontos, mert két azonos vagy hasonló megjelölés bizonyos esetekben megférhet egymás mellett, ha teljes eltér a termékek vagy szolgáltatások köre.

2.4.5. a védjegybejelentés fő lépései röviden

A védjegy lajstromozása Magyarországon a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) előtt zajlik. a eljárás a bejelentés benyújtásával indul, amely tartalmazza a bejelentő adatait, a megjelölést és a árujegyzéket. Ezt alaki vizsgálat követi, majd a hivatal megvizsgálja a lajstromozhatóság feltételeit. a bejelentés közzététele után felszólalási szakasz következhet, végül (ha nincs akadálya) a védjegyet lajstromozzák. a részletes eljárási és díjszabási kérdésekre itt nem térünk ki, de fontos tudni, hogy ez szabályozott hatósági folyamat, amelyet érdemes előzetes tájékozódás és körültekintő előkészítés után elindítani.

Mire érdemes figyelni a bejelentés előtt?

- * A megjelölés legyen könnyen azonosítható.
- * Ne legyen túlságosan leíró vagy általános.
- * Lehetőleg ne legyen összetéveszthető más, már használt vagy lajstromozott megjelöléssel.
- * Érdemes előre tisztázni, hogy pontosan milyen termékeken vagy szolgáltatásokon szeretnék használni.
- * A várható jövőbeli bővülést is célszerű figyelembe venni, mert a áru- és szolgáltatási osztályok köre a bejelentés költségeit és a védelem terjedelmét is befolyásolja, ugyanakkor később a áru- és szolgáltatási osztályok köre utóbb nem módosítható.

[További információ:](#)

Ha valaki nemcsak saját termékének egyedi azonosításában gondolkodik, hanem közös helyi jelölés vagy védjegy kialakításában, akkor már további szempontokat is mérlegelnie kell, amelyekkel a 3. fejezetben foglalkozunk.

2.4.6. Védelem a védjegyeken túl

A védjegy fontos eszköze a termékek egyéni megkülönböztetésének, de nem minden értékes elem védhető ezen a módon. Egy vállalkozás számára nemcsak a név, a logó vagy más megjelölés lehet fontos, hanem a előállításához kapcsolódó tudás, a receptúra, a technológiai megoldás, a termék formája vagy éppen a díszítés is. Ezért annak átgondolása, hogy mit érdemes nyilvánosan kommunikálni és mit inkább más módon védeni, a termékstratégia része lehet.

Ha a termék neve, logója vagy más azonosítója bír különös jelentőséggel, akkor a megfelelő út jellemzően a védjegyoltalom. Ha viszont a vállalkozás értékét inkább egy recept, gyártási eljárás, technológiai fogás vagy más nem nyilvános gyakorlati tudás adja, akkor ezt sokszor inkább üzleti titokként vagy know-how-ként érdemes kezelni. a uniós keretet e téren a *Európai Parlament és a Tanács 2016. június 8-i (EU) 2016/943 irányelve adja*, a magyar szabályozási alapot pedig a üzleti titok védelméről szóló *2018. évi LIV. törvény*. a üzleti titok esetében nincs lajstromozási eljárás: a védelem feltétele, hogy a információ ne legyen közismert, gazdasági értékkel bírjon és a jogosult ténylegesen törekedjen a titokban tartására.

Ha a termék külső megjelenése, formája vagy díszítése hordoz egyedi értéket, akkor felmerülhet a formatervezési mintaoltalom lehetősége. Ez ipari és kézműipari termékek egészének vagy részének új és egyéni jellegű megjelenésére vonatkozhat és Magyarországon a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál kérelmezhető. Kézműves termékek esetében ez különösen fontos lehet, ha a megkülönböztető érték nem elsősorban a névben, hanem a tárgy alakjában, díszítésében vagy összhatásában rejlik.

A kézművesek számára azért is lényeges ez a kérdés, mert a folklór elemei és a népi motívumkincs használata önmagában nem feltétlenül jelent automatikus, kizárólagos jogi védelmet. Más a helyzet akkor, ha valaki ezekből kiindulva önálló, eredeti alkotást hoz létre: ilyenkor felmerülhet a szerzői jogi védelem, illetve a külső megjelenés sajátosságai esetén a formatervezési mintaoltalom is. a szerzői jogi, formatervezési mintaoltalmi és védjegyoltalmi kérdésekben egyaránt érdemes a SZTNH tájékoztató anyagaiból kiindulni.

2.5. Részvételi garanciarendszerek

A részvételi garanciarendszer, angol rövidítéssel PGS (Participatory Guarantee System), olyan helyi fókuszú minőségbiztosítási rendszer, amelyben a termékek megfelelőségét egy külső, független tanúsító szervezet helyett a érintett szereplők aktív részvételével működő közösség igazolja. a folyamatban maguk a termelők és gyakran fogyasztók, civil szereplők, kereskedők vagy más helyi partnerek is részt vesznek. a PGS-eket elsősorban azért hozzák létre, mert a harmadik fél általi tanúsítás sok kisléptékű termelő számára túl drága, túl bürokratikus vagy a helyi piacok szempontjából nehezen hozzáférhető.

A részvételi garanciarendszer különösen jól illeszkedik a helyi és belföldi piacokhoz, valamint a rövid ellátási láncokhoz. Előnye, hogy a alacsonyabb költségek mellett a termelők számára nemcsak ellenőrzési, hanem tanulási és együttműködési keretet is ad. Hozzájárulhat a közösségi bizalom erősítéséhez, a rövid ellátási láncok működéséhez és a helyi termékek láthatóságához is. Ugyanakkor csak akkor működik jól, ha van közös szándék, elegendő bizalom, világos szabályrendszer és olyan helyi szereplői kör, amely hajlandó időt és energiát fordítani a rendszer működtetésére.

Részvételi garanciarendszer a gyakorlatban

1. **Közös szabályok kialakítása:** a résztvevők közösen elfogadják, milyen elvek és feltételek alapján működjön a rendszer.
2. **A termelők és gazdaságok nyilvántartása:** Rögzítik, kik vesznek részt a rendszerben és mely gazdaságok tartoznak hozzá.
3. **A termelési gyakorlat áttekintése:** a gazdaságok működését rendszeresen áttekintik, sok esetben egymás gazdaságainak meglátogatásával és közös értékelésével.
4. **Döntés a jelölés használatáról:** a közösség vagy a erre kijelölt csoport eldönti, ki jogosult a rendszer jelölésének használatára.
5. **A nem megfelelés kezelése:** Előre tisztázni kell azt is, mi történik akkor, ha valaki nem tartja be a közösen elfogadott szabályokat.

A részvételi garanciarendszerben fontos a bizalom, emellett a átlátható működés, dokumentálás és a világos felelősségi körök.

További információ:

[Tudatos Vásárlók Egyesülete](#)

3. Döntési segédlet a termékek megkülönböztetéséhez

A termékek megkülönböztetésére többféle eszköz áll rendelkezésre és a megfelelő választás mindig a adott helyzettől függ: más megoldás illik egy egyedi termékhez és más egy közös, térségi megjelenéshez. Ez a fejezet egy egyszerű gondolkodási keretet ad ahhoz, hogy ezek közül tudatosan lehessen választani. Nem részletes jogi útmutatót nyújt, hanem azokra a kulcskérdésekre irányítja a figyelmet, amelyekről minden esetben dönteni kell: mit szeretnénk kommunikálni, ki működteti a rendszert, kik használhatják, milyen feltételekkel történik a ellenőrzés és milyen erőforrásokra van szükség a hosszabb távú fenntartáshoz.

3.1. a megkülönböztetés célja

Az első lépés annak eldöntése, hogy mit szeretnénk elérni a megkülönböztetéssel. Ez lehet a bizalom erősítése, a termék kiemelése (prémium pozicionálás), a eredet hangsúlyozása vagy új piacok elérése (például a turizmus vagy a vendéglátás, vagy speciális fogyasztói csoportok felé). a választott eszköz akkor működik jól, ha illeszkedik ehhez a célhoz és a célcsoport számára is érthető és értéket hordoz. a alábbi mátrix azt mutatja, hogy a különböző eszközök milyen célok esetén erősek. a különbségek háttérében elsősorban a áll, hogy ki és milyen módon hitelesíti az adott állítást.

Megoldás	Bizalomépítés	Prémium pozicionálás	Eredet hangsúlyozása	Új piacok elérése
Általános önkéntes állítás (pl. „kézműves”, „vegyszermentes”)	•	••	••	•
Saját védjegy	••	•••	•••	••
Tanúsítás (pl. bio)	•••	•••	•	•••
Eredethez kötött rendszerek és jelölések (OEM, OFJ, HKT, HÍR, helyi védjegyek)	•••	••	•••	••
Közösségi rendszerek (PGS)	•••	•	•••	•

Jelmagyarázat: •: kisebb szerep; segítheti a adott célt, de önmagában ritkán elegendő. ••: fontos szerep; megfelelő alkalmazás mellett jól támogatja a célt, de gyakran más eszközökkel együtt működik igazán. •••: kulcsszerep; a adott cél elérésének egyik legerősebb eszköze; önmagában is meghatározó hatása.

Az általános önkéntes állítások gyors és rugalmas eszközök, amelyek egy-egy konkrét tulajdonságot emelnek ki (például „kézműves” vagy „vegyszermentes”), de önmagukban kevésbé hitelesek, ezért inkább kiegészítő szerepet töltenek be. a termékek azonosításának és értelmezésének keretét a márka (brand) adja: ez kapcsolja össze a egyes termékeket a termelővel és teszi lehetővé, hogy a fogyasztó következetes jelentést és minőségi ígéretet társítson hozzájuk. a védjegy ennek jogi védelmét biztosítja (ennek megfelelően külön előkészítést és sok esetben szakjogi támogatást is igényel): a megjelölést meghatározott termékekhez vagy szolgáltatásokhoz köti és kizárólagos használatát teszi lehetővé.

Márka:

1. Jogi és technikai szint (A védjegy)

A márka látható része. Ez az, amiről korábban beszéltünk: a név, a logó, a színek vagy akár egy egyedi csomagolás. Ha egy márkát jogilag levédenek, akkor válik védjeggyé. Ez biztosítja, hogy más ne használhassa ugyanazt a nevet vagy jelet.

2. Pszichológiai szint (A „brand”)

A márka valójában egy ígéret és egy érzés, ami a fogyasztó fejében él.

- * Identitást ad: Például egy „Apple” vagy egy „Nike” termék megvásárlásakor nemcsak egy telefont vagy egy cipőt, hanem egy életérzést és egy bizonyos társadalmi státuszt is veszünk.
- * Bizalmat épít: a márka garantálja a folytonos minőséget. Ha ismerjük a márkát, tudjuk, mire számíthatunk, így csökken a vásárlási kockázat.
- * Értéket képvisel: Egy erős márka (pl. Mercedes) drágábban adható el, mint egy márkajelzés nélküli, ugyanolyan tudású termék.

A márka és a tanúsító védjegy közötti különbség:

- * Márka (Egyedi védjegy): Azt mondja: „Én vagyok a Coca-Cola, ilyen ízű és minőségű vagyok, vegyél engem!” (A gyártó sajátja).
- * Tanúsító védjegy: Azt mondja: „Bárki is gyártotta ezt, én garantálom, hogy ez magyar / bio / GMO-mentes.” (Külső szervezet igazolása).

	Egyszerű védjegy	Tanúsító védjegy
Benyújtandó dokumentumok- földrajzi hatály, pl HU, EU, stb. levédeni kívánt árujegyzékek (termékek, szolgáltatások)	A dokumentumok beküldését követően a hatóság általi védjegy- bejegyzés időpontja hiánypótlás nélkül is akár fél év, a bonyolult- tobb tanúsító védjegy esetében akár egy év is lehet.	
Védjegyhasználati szabályzat, megfelelési és ellenőrzési kritériumok, a eljárások leírása	Nem kell beküldeni. a véd- jegyhasználati szerződés aláírásával és betartásával használható a védjegy. Így bármikor módosítható.	Mindent be kell küldeni. Ha bármilyen módosul, azt újra be kell nyújtani elfogadásra, és kifizetni érte a eljárási díjat.
Védjegyhasználati szabályzat módosí- tásai		
Védjegyeztetés hatósági díja árujegyzé- kenként (db), védjegy típusonként (2026 év adataival a 19/2005. GKM rendelet alapján)	Nemzeti (HU) védjegy 81 000 Ft / db. 108 000 Ft / 2db. 148 000 Ft / 3 db. 202 000 Ft / / 4 db. minden további 54 000 Ft / db.	Nemzeti (HU) védjegy 270 000 Ft / db. 297 000 Ft / 2db. 337 000 Ft / 3 db. 391 000 Ft / / 4 db. minden további 54 000 Ft / db.

Az általános önkéntes állítások esetében a hitelességet maga a termelő építi fel és tartja fenn. a tanúsítások (például a ökológiai jelölés) ezzel szemben külső, független ellenőrzésre épülnek, ezért különösen erősek a bizalomépítésben és a új piacokra lépésben. a eredethez kötött rendszerek és jelölések a termék és a hely kapcsolatát teszik láthatóvá és közös használat esetén erős üzenetet hordoznak, ugyanakkor önmagukban nem garantálnak kiemelkedő minőséget. a közösségi rendszerek a helyi bizalomra és együttműködésre építenek: ott működnek jól, ahol a szereplők között valódi kapcsolat van, de hatásuk nehezebben vihető át távolabbi piacokra. A gyakorlatban ezek a eszközök nem egymás alternatívái, hanem eltérő szerepet töltenek be és gyakran egymásra épülnek. a általános önkéntes állítás megmutatja, mitől különleges egy termék, a márka pedig keretet ad ennek a értelmezéséhez. Hasonlóan, egy tanúsítás megerősítheti a márka ígéretét, míg egy eredethez kötött jelölés a földrajzi kötődést teszi láthatóvá, amit a termelő saját kommunikációja tud élővé tenni. Községi rendszerek esetében a közös jelölés ad láthatóságot, amelyet a egyes termelők saját márkája egészíthet ki. Érdemes ezért azt a elemet kiválasztani, amely a legerősebb alapot adja és ehhez illeszteni a többi.

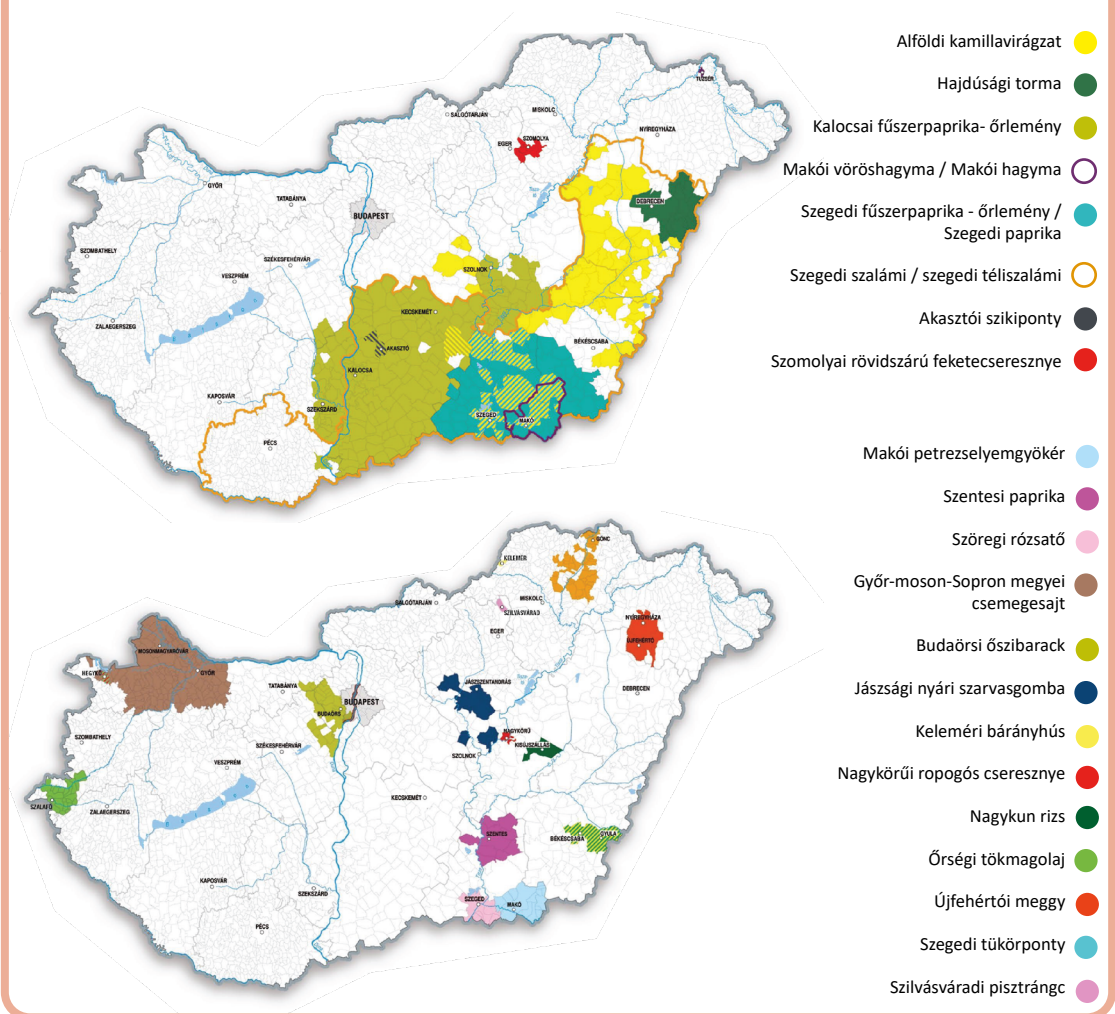
3.2. a termék erőssége a hiteles állítás alapja

A következő lépés annak átgondolása, hogy mi az, amit a termékről hosszú távon, hitelesen lehet állítani. a továbbiakban néhány lehetséges kapaszkodót mutatunk be, gondolatébresztés gyanánt.

1. Földrajzi kötődés

Ha a termék egy adott településhez, tájhoz vagy régióhoz kapcsolódik, ez erős alapot adhat a megkülönböztetéshez. a földrajzi kötődés kommunikálásának két fő útja van. a egyik esetben a hangsúly magán a terméken van: ezt szolgálják a uniós eredetvédelmi rendszerek (OEM, OFJ), amelyek a termék és a földrajzi környezet kapcsolatát szabályozott módon rögzítik.

Az alábbi két térkép mutatja a magyarországi földrajzi árujelzéssel ellátott termékeket.

A földrajzi sajátosság kommunikálásának másik útja, ha a fókusz a térségre helyezük. Ezt képviselik a helyi és regionális védjegyek, amelyek egy adott közösséghez vagy térséghez való tartozást jelzik, gyakran több szereplő közös fellépésével.

Egy térségi védjegy, például „A Vidék Minősége – Éltető Balaton-felvidék” védjegy egyszerre jelzi a eredetet és közös megjelenési lehetőséget biztosít a helyi szereplők számára.

További példákért lásd a 1. mellékletet.

Forrás:

2. Alapanyag

Ha a termék különleges, helyi vagy egyedi alapanyagra épül, ez önmagában erős megkülönböztető elem lehet. Ilyen lehet például egy ritka növény, egy adott tájhoz kötődő alapanyag vagy egy speciális fajta. Ez a tulajdonság leggyakrabban általános önkéntes állításokkal kommunikálható, és ennek különösen kedvező te-repe a közvetlen értékesítés.

PÉLDA

„Nemtudom” fajtájú szilvából készült lekvár.

3. Előállítási mód, technológia

A hagyományos receptúra, a kézműves technológia vagy egy saját eljárás szintén fontos megkülönböztetési alap lehet. A ilyen jellegű állítások gyakran a termék történetén és a előállítás módján keresztül válnak érthetővé a fogyasztó számára. Kommunikációjuk történhet önkéntes állításokkal (pl. „hagyományos”, „kézműves”), illetve bizonyos esetekben minősítési rendszereken keresztül is (pl. HÍR-védjegy).

PÉLDA

Egy hagyományos receptúra alapján, kézi technológiával készült pékárú a történeten és a előállítás módján keresztül válik megkülönböztethetővé, ahogy a Magyar Pékek Fejedelmi Rendje esetében is történik.

4. Gazdálkodási vagy termelési mód

A termelési mód (például ökológiai vagy más fenntarthatósági gyakorlat) szintén fontos megkülönböztetési alap lehet. a ökológiai termékek esetében ezt tanúsítás igazolja (lásd a 2.3.2. fejezetet), míg más rendszereknél (pl. permakultúrás, vegyszermentes, agroökológiai, regeneratív termesztés) gyakran általános önkéntes állításokra támaszkodnak.

Egy terméken több önkéntes állítás is megjelenhet egyszerre (pl. „vegyszermentes”, „vegán”), amelyek együtt segítik a gyors pozicionálást és a célcsoport megszólítását.

PÉLDA

5. a Nemzeti parki, geoparki termékek

A Nemzeti parki, geoparki termékek esetében a helyszín (védett természetvédelmi terület) garantál bizonyos (környezetkímélő, hagyományos) előállítási módot.

Nógrád geoparki védjegy:

1. További információ
2. <https://nemzetiparkitermek.hu/>

PÉLDA

3.3. Ki mondja el a történetet?

A termék értéke többféleképpen jelenhet meg a piacon és nem mindegy, hogy ki és milyen módon közvetíti ezt a információt. a egyik lehetőség, hogy **a termék mögött álló történetet maga a termelő mondja el**. Ilyenkor a kommunikáció a saját márkán, a csomagoláson és a személyes jelenléten keresztül történik, vagyis a termék értéke közvetlenül a termelőhöz kapcsolódik. Ez rugalmas megoldás, ugyanakkor a hitelességet teljes mértékben a termelőnek kell felépítenie és fenntartania. Ez akkor működik jól, ha a termelő képes és hajlandó következetesen képviselni azt a képet, amelyet a termékről közvetíteni szeretne. a személyes kommunikáció (a megjelenéstől a megszólalás módjáig) maga is a üzenet része, ezért érdemes végiggondolni, hogy ez a szerep mennyire áll közel hozzánk és hosszabb távon is vállalható-e.

Egy másik lehetőség, hogy **a termék egyes tulajdonságait valamilyen jelölés vagy védjegy teszi láthatóvá**. Ilyenkor nem a termelő személye kerül előtérbe, hanem a adott állítás (például a eredet vagy a termelési mód), amelyet egy előre meghatározott szabályrendszer tesz értelmezhetővé. Ha jelölésben vagy védjegyben gondolkodunk, további fontos kérdés, hogy a megoldás egyéni vagy közösségi alapon működik-e. Egyéni megoldás esetén a termelő saját jelölést használ és maga felel a rendszer kialakításáért és működtetéséért. Ez nagyobb kontrollt és rugalmasságot ad, ugyanakkor minden felelősség és költség is egy helyen jelenik meg. Közöségi megoldás esetén több szereplő közösen használ egy jelölést vagy rendszert. Ez erősebb láthatóságot és felismerhetőséget adhat, főleg akkor, ha a közös üzenet (például egy térséghez való tartozás vagy egy közösen képviselt minőségi elv) önmagában is

értéket hordoz. Ugyanakkor alkalmazkodni kell a közösen kialakított szabályokhoz és a működtetés felelőssége is megoszlik. Ha közösségi rendszerben gondolkodunk, felmerül a következő kérdés is: meglévő rendszerhez csatlakozunk, vagy sajátot hozunk létre. Egy meglévő rendszerhez való csatlakozás gyorsabb indulást tesz lehetővé, ismert jelölést ad és kevesebb szervezési feladatot jelent. Ugyanakkor fontos szempont a volumen és a költség: a csatlakozás gyakran díjakkal és adminisztrációval jár, a feltételek és a szükséges dokumentáció pedig minden esetben a rendszer működtetőjének (tanúsító szervezet, védjegy-tulajdonos) honlapján érhetők el. Ezzel szemben egy saját rendszer kialakítása nagyobb szabadságot és testreszabhatóságot biztosít, ugyanakkor jelentős előkészítést és folyamatos működtetést igényel.

A harmadik esetben a állítást egy külső szereplő igazolja. a **tanúsítási rendszerek** független ellenőrzésre épülnek, ezért különösen erősek a bizalomépítésben, különösen olyan helyzetekben, ahol a fogyasztó nem ismeri a termelőt. Ugyanakkor költséggel és adminisztrációval járnak.

A közvetlen kapcsolat helyettesítheti a tanúsítást

Szakirodalmi tapasztalatok szerint a tanúsítás segíthet a magasabb ár elérésében, de költségei miatt ez nem feltétlenül jelent nagyobb jövedelmet a termelőknek. Egy ausztrál marhatenyésztők körében végzett vizsgálat azt mutatta, hogy azok a gazdák tudták a leginkább növelni a bevételeiket, akik átvették a tanúsításhoz szükséges jó gyakorlatokat, de nem léptek be a rendszerbe. Ezeket a gyakorlatokat sikeresen kommunikálták a közvetlen értékesítés során.

Tanulság: a bizalom nem csak tanúsítással építhető. Bizonyos helyzetekben a hiteles, közvetlen kommunikáció hasonló vagy akár jobb eredményt is hozhat.

A döntésnél érdemes figyelembe venni a piac jellegét is. Helyi szinten a személyes kapcsolat és a közvetlen kommunikáció gyakran elegendő a bizalom kialakításához. Regionális szinten már nagyobb szerepe lehet egy ismert jelölésnek, míg távolabbi piacokon a formálisabb rendszerek és tanúsítások értékelődnek fel. Emellett a időtávval is számolni kell: egyes megoldások (például saját márka építése vagy csatlakozás egy meglévő rendszerhez) viszonylag gyors eredményt hozhatnak, míg mások (például földrajzi árujelzők megszerzése vagy közösségi rendszerek felépítése) jellemzően hosszabb, akár többéves folyamatok, amelyek csak fokozatosan térülnek meg.

Bármelyik megoldást választjuk, a megkülönböztetés nem egyszeri döntés, hanem folyamatos vállalás. Ez költségekkel jár (bevezetés, fenntartás, esetleges díjak), időt és szervezést igényel (kapcsolattartás, adminisztráció) és sok esetben dokumentálást, valamint rendszeres ellenőrzést és megfelelést is feltételez. Egy rendszer akkor működik jól hosszú távon, ha ezek a terhek arányban állnak a várható előnyökkel. A nem megfelelően alátámasztott vagy következtetlenül használt állítások ronthatják a termék hitelességét, ami hosszabb távon visszaüthet.

3.4. Gyors ellenőrzőlista

A döntés előtt érdemes végiggondolni néhány alapvető kérdést:

Mit szeretnék kommunikálni?

- * Mi a termék valódi erőssége?
- * Ezt hosszú távon is hitelesen tudom képviselni?
- * Tudom a állítást igazolni?

Kinek kommunikálok?

- * A célcsoportom érti és értékeli ezt a üzenetet?
- * Mekkora piacot szeretnék elérni (helyi – regionális – távolabbi)?

Ki és hogyan közvetíti a üzenetet?

- * Szeretném és tudom személyesen képviselni a terméket?
- * Vagy inkább egy rendszerre (jelölés, tanúsítás) bíznom ezt?

Milyen megoldás illeszkedik?

- * Van-e olyan meglévő rendszer, amihez érdemes csatlakozni?
- * Ha saját megoldásban gondolkodom, ki fogja működtetni?

Fenntartható-e hosszú távon?

- * Milyen erőforrásaim vannak (idő, pénz, szervezés)?
- * Elfogadom a szükséges szabályokat és ellenőrzést?
- * Megéri ez hosszú távon?

4. Hazai példák és jó gyakorlatok

4.1. a „Helyben vagyunk.” védjegyprogram

A „Helyben vagyunk” védjegy a Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft. által működtetett minősítési rendszer. a program a Pannon Helyi Termék Nkft. és a Kisléptékű Termékelőállítók Országos Érdekképviselője együttműködésében, több szakmai szervezet támogatásával jött létre. Sajátossága, hogy helyszíneket, értékesítési pontokat és szolgáltatókat minősít, ahol a helyi termékekhez igényes szolgáltatás, élmény és tudásátadás kapcsolódik. a védjegy célja a „Helyi termék értékesítési pontok” hálózatának kialakítása. Olyan helyek csatlakozhatnak, ahol a vásárló megbízható helyi termékekkel, gondosan kialakított szolgáltatással és személyesebb vásárlási élménnyel találkozhat. Ide tartozhatnak termelői porták, kézműves műhelyek, turisztikai és agroturisztikai szolgáltatók, valamint más értékesítési helyek, amelyek nyitottak a fejlesztésre és a helyi együttműködésekre.

A csatlakozás feltétele a térségi beágyazottság igazolása és a védjegy követelményrendszerének teljesítése. a feltételek a helyi erőforrások használatára, a minőségre, a működés módjára és a helyi termékek iránti elkötelezettségre vonatkoznak. a részletes követelmények és a szükséges dokumentáció a rendszer működtetőinek felületén érhetők el.

Helyek és szolgáltatások

Szálláshelyek
Nyitott porták
Tájházak
Öko- és agroturisztikai szolgáltatók

Piacok és közösségek

Helyi termelői piacok
Piacok és vásárok
Közösség által támogatott
mezőgazdaságok
Bevásárló közösségek
Boltok, üzletek

Élmények és hagyományok

Vendéglátó egységek
Falusi vendégasztalok
Pékségek

„Ahol jó lenni - Ahol jó venni - Ahol jó enni”

A közös arculat és a piktogramok segítik a fogyasztót a minősített, helyi termékek iránt elkötelezett szolgáltatók felismerésében. a jelölés tájékoztató pontot ad a vásárlóknak, a résztvevők számára pedig közös megjelenési lehetőséget teremt.

A program a minősítés mellett szakmai és hálózati együttműködést is épít. a védjegyhasználók közös marketingtevékenységekhez, szakmai tájékoztatáshoz, érdekképviselethez, gazdaságlátogatásokhoz, tanulmányutakhoz és más fejlődési lehetőségekhez kapcsolódhatnak. a résztvevők egymás portékáit és promóciós anyagait is megjeleníthetik saját helyszíneiken, így a vásárló több ponton találkozhat a térség kínálatával. a védjegyprogram legfontosabb előnye a láthatóság növelése. Egységes keretbe rendezi azokat a helyeket, ahol a helyi termék, a vendéglátás, a turizmus és a személyes élmény összekapcsolódik. Ez különösen akkor jelent értéket, amikor a fogyasztók megbízható, helyhez kötődő és élményszerű vásárlási lehetőségeket keresnek.

A védjegy használata folyamatos megfelelést kíván. a csatlakozás költségekkel és adminisztrációval jár, a résztvevőknek pedig hosszabb távon is tartaniuk kell a közös feltételeket. a rendszer erejét a adja, ha a követelmények a mindennapi működésben is érvényesülnek, és a védjegyhasználók aktívan részt vesznek a hálózat életében.

[Forrás és további információ:](#)

4.2. Magyar Szociális Farm Tanúsító Védjegy

A Magyar Szociális Farm Tanúsító Védjegy egy minőségbiztosítási rendszer, amely nem terméket, hanem egy tevékenységet minősít: azt, hogy egy gazdaság a mezőgazdasági termelést igazoltan társadalmi célokkal kapcsolja össze. a védjegy azt jelzi, hogy a működés megfelel meghatározott szakmai és etikai követelményeknek. a rendszert a Magyar Szociális Farm Szövetség működteti. a védjegy megszerzéséhez tagság, valamint egy értékelési folyamat szükséges, amely a működés lényegi elemeire fókuszál: a célcsoport bevonására, a alkalmazott módszerekre és a működés stabilitására.

A védjegy tehát ebben a esetben nem egyetlen állítást tesz láthatóvá, hanem egy komplex működési modellt. a szociális farmok egyszerre végeznek mezőgazdasági és társadalmi tevékenységet, például foglalkoztatást, terápiát vagy szemléletformálást és a védjegy ennek a kombinációnak a hitelességét jelzi. a rendszer sajátossága, hogy különböző szereplőkre épülhet: gazdálkodókra, civil szervezetekre, intézményekre vagy önkormányzatokra. a konkrét működési formák eltérőek lehetnek, a védjegy egy közös minőségi keretet biztosít.

A védjegy fő szerepe a külső értelmezhetőség és bizalom erősítése. Mivel a szociális farm nem egységes jogi kategória, a tanúsítás segít abban, hogy a partnerek és támogatók számára egyértelmű legyen, milyen tartalom áll a tevékenység mögött. Ez különösen fontos együttműködésekben és finanszírozási helyzetekben. a csatlakozás ugyanakkor folyamatos vállalást jelent: a működést dokumentálni kell és hosszabb távon is fenn kell tartani a megfelelést.

E példa tanulsága, hogy a jelölések nemcsak termékekhez kapcsolódhatnak. Ebben a esetben a védjegy egy teljes működési modellt tesz láthatóvá és annak hitelességét biztosítja.

További információ:

szocialisfarm.hu

kisleptek.hu

4.3. a Nyíregyházi Kosár Közösség Termékminősítő Rendszere

A Nyíregyházi Kosár Közösség működésének egyik meghatározó eleme a termékminősítő rendszer (TMR), ami egy olyan önértékelési rendszer, ami a közösség ellenőrzése alatt áll. a TMR így a közösség tagjainak aktív részvételére épülő, külső tanúsító nélküli minőségbiztosítási megoldás.

A bevásárlóközösségek olyan alulról szerveződő kezdeményezések, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek a helyi termelők és a fogyasztók között. a működés jellemzően előrendelésen alapul: a közösség összegyűjti a vásárlók rendeléseit, a termelők ezek alapján szállítanak, a átadás pedig szervezeten, egy adott időpontban történik. Ez egyszerre biztosít kiszámítható értékesítést a termelőknek és átlátható beszerzést a fogyasztóknak.

További információ: <https://kosarkozosseg.hu/>
<https://kisleptek.hu/>

A TMR lényege, hogy a termelők a közösségbe lépéskor egy átlátható értékelési rendszer alapján sorolják be saját termékeiket, amit aztán a szervező csapat ellenőriz. Megvizsgálják a termelési gyakorlatot, a alapanyagok eredetét, a feldolgozás módját és a működés egyéb szempontjait. Minél jobb egy termék a adott szempont szerint, annál magasabb pontszámot ér el, amit aztán a vásárlók meg tudnak tekinteni a termékhez tartozó internetes felületen.

	Helyi tulajdonos	Alapanyag származási helye	Termelés módja	Feldolgozás módja	Hulladékképződés
5	Szabolcs - Szatmár- Bereg megye	A fő alapanyag helyi vagy saját termesztésű	Biodinamikus, bio, ökológiai kisgazdaság	Elsődleges feldolgozású kézműves termékek, melyek pótszereket nem tartalmaznak	Csomagolásmentes, vagy többutas csomagolású (pl. üveg, tojástartó)
4	Szomszédos megyék	A fő alapanyagok magyar eredetűek	Kistermelői gazdaság (szerves talajvédelem, és biológiai növényvédelem)	Tartósításként fagyasztás, vagy hőkezelés alkal- mazása	Szükséges cso- magolás, mely megújuló, lebomló, anyagában újra- használható (pl. papír, alumínium doboz)
3	Dunán inneni régió	Az összetevők kis mértékben szár- maznak külföldi forrásból	Precíziós gazdálkodás	Pót anyagokat tar- talmazó élelmisze- ripari termékek (pl. ízfokozó, állagjavító)	Szükséges, de nem újrahasználható (pl. polisztirol)
2	Magyarország	Az alapanyag jelentős része külföldi	Konvencioná- lis nagyipari gazdálkodás	A póanyagok túlsúlyban vannak a alapvető össze- tevékhöz képest	Szükségtelen csomagolás
1	Külföld	Külföldi eredetű alapanyagok	Genetikailag módosított ter- mények termesztése	Genetikailag mó- dosított össze- tevék is találhatók a termékben	Társított csomagoló anyagokat használó csomagolás (pl. tetrapack) vagy anyagában nem újrahasználható (pl. polisztirol)

Békési Madzagos Termékek

Békési füstölt vékonykolbász - csemege

A Békési kolbász egy tradicionális, házi jellegű, Békés vármegyére jellemző füstölt és szárítással érelt húskészítmény. Jellegetes ízét a csemege és/vagy csípős fűszerpaprika, étkezési só, **egész és őrölt kömény adják.** Saját receptünk alapján tartósítószer és élelőanyag nélkül készült, finoman füstölt, szeletelhető termék.

Termékeink nitritet nem tartalmaznak.

Egy pár kb. 0,5-0,8 kg, a termék ára súlymérés után végleges!

Osszetevők: sertéshús, paprika, só, köménymag (egészben), fokhagyma.

menyiség: 1 2940 Ft / pár

egységár: 4200 Ft/kg

Termék minősítő rendszer

	3		5		4
	4		5		

A példaként bemutatott kolbász a „helyi” kategóriában három, a „termelési mód” és a „feldolgozás” kategóriában négy pontot szerzett a elérhető ötből. a termék „közepesen távolról” (egy távolabbi alföldi megyéből), egy konvencionális kistermelői gazdaságból érkezett, amelyet hagyományos módszerekkel, füstöléssel és szárítással tartósítottak. Minden más szempont szerint a kolbász megfelel a legmagasabb szintű elvárásoknak. Látható a is, hogy a közösségi értékelés kiegészül a vásárlók egyéni visszajelzéseivel is.

A TMR szempontjait a közösség közösen határozta meg és időnként felülvizsgálják a döntést, hogy a szempontok megfelelően tükrözzék a aktuális igényeket. a értékelés során a adatot a termelő szolgáltatja, a valódiságot a szervezők és önkéntesek ellenőrzik. a folyamat így csökkenti a információs aszimmetriát, közös felelősséggé teszi a minőség fenntartását és tudatos döntést tesz lehetővé a fogyasztó számára, aki így mérlegelni tud a saját személyes szempontjai és preferenciái mentén. a minősítés és minőségbiztosítás részét képezik a közösségen belüli kapcsolatok (személyes találkozások, alkalmoszerű gazdálátogatás, kommunikáció, visszajelzések) is.

Összességében a modell különösen jól működik olyan rendszerekben, ahol a szereplők között közvetlen kapcsolat alakul ki és a bizalom nemcsak szabályokra, hanem tapasztalatra is épül. a rendszer egyik fontos előnye, hogy alacsonyabb költséggel működik, mint a formális tanúsítási rendszerek, miközben képes valódi, a gyakorlatban ellenőrzött minőséget biztosítani. Ugyanakkor erősen támaszkodik a közösség aktív működésére: időt, szervezést és részvételt igényel mind a termelők, mind a szervezők részéről. Nagyobb, anonim piacokon nehezen skálázható, de helyi szinten hatékony alternatívát jelent a tanúsítási rendszerekkel szemben.

5. Összefoglalás és zárszó

A termékjelölés a fogyasztóval való kapcsolat egyik első felülete. Amit a termelő a címkén, a csomagoláson, a termékleírásban vagy egy védjegyen keresztül elmond, a irányítja a figyelmet, bizalmat épít és segít értelmezni a termék értékét. Ezért a jelölés akkor működik jól, ha egyszerre szabályszerű, érthető és hiteles.

A kézikönyv bemutatta, hogy a termékek megkülönböztetésére többféle út áll rendelkezésre. a kötelező jelölések megadják a alapot, a önkéntes állítások kiemelhetik a termék sajátosságait, a tanúsítások és minőségrendszerek külső hitelesítést adhatnak, a márka és a védjegy pedig hosszabb távon is felismerhetővé teheti a terméket. Ezek a eszközök eltérő feladatot látnak el, ezért a választás előtt érdemes tisztázni, hogy mi a cél: tájékoztatás, bizalomépítés, eredet hangsúlyozása, prémium pozicionálás, közösségi megjelenés vagy új piacok elérése.

A jó megkülönböztetés alapja mindig a termék valódi erőssége. Lehet ez a alapanyag, a előállítás módja, a földrajzi kötődés, a hagyomány, a környezeti vállalás, a társadalmi érték vagy a termelő személyes története. Bármelyikre épül is a kommunikáció, a állításnak világosnak és igazolhatónak kell lennie. a fogyasztó bizalma akkor erősödik, ha a jelölés mögött következetes gyakorlat, átlátható működés és vállalható felelősség áll. a termelő vagy termelői közösség számára ezért a legfontosabb kiindulópont néhány egyszerű kérdés: mit tudunk valóban állítani a termékről, kinek szól a üzenet, milyen formában érthető leginkább, milyen feltételek kapcsolódnak hozzá és hosszú távon fenn tudjuk-e tartani azt a gyakorlatot, amelyre a jelölés épül. Ha ezekre világos válasz születik, a címkézés és a termékmegkülönböztetés nem teherként jelenik meg, hanem a tudatos piacra lépés, a fogyasztói bizalom és a helyi értékek láthatóvá tételének eszközeként.

1. Melléklet. Ismertebb védjegyek

- Ökológiai jelölés (bio termékek)
- Nemzeti parki és natúrparki védjegyek
- Geoparki védjegy
- Pannon Helyi Termék Klaszter Helyben vagyunk védjegyprogram
- Magyar Szociális Farm Tanúsító Védjegy
- Regionális védjegyek (példák)
 - * Kiváló Bácskai Termék
 - * Bácskai Becses
 - * Békési Termék
 - * Palócföld gyöngyszeme
 - * Homokhátság
 - * Homokháti portéka
 - * Zempléni kézműves termék
 - * Mecsek portéka
 - * Élő Tisza
 - * Éltető Balaton-felvidékért
 - * Borsod-Torna-Gömör Egyesület helyi termék védjegyrendszere
 - * Minden, ami Szatmár-Bereg
- Kosárközösségek termékminősítő rendszerei

2. Melléklet. Javasolt honlapok

- **EUIPO** - eSearch plus a EUIPO hivatalos keresőfelülete a európai uniós védjegyekhez és formatervezési mintákhoz: <https://euipo.europa.eu/eSearch/>
- **Tmview** - Nemzetközi védjegykereső rendszer, amely több mint 70 hivatal adatait gyűjti össze, tartalmazza EUIPO, EU tagállami hivatalok és számos nem EU ország védjegyadatait: <https://www.euipn.org/en/tools/TMview>
- **Giview** - EU földrajzi árujelzők egységes adatbázisa mezőgazdasági és élelmiszer, borok, szeszes italok, aromás borok, harmadik országok GI rendszerei:
 - * <https://www.tmdn.org/giview/>
 - * https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/food-labelling/general-rules/index_hu.htm
 - * <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/magyar-elelmiszerkonyv>
 - * <https://magyarelelmiszerkonyv.hu>
 - * <https://gi.kormany.hu/hagyomanyok-izek-regiok>
 - * <https://sztnh.gov.hu/kezdooldal/szolgalatasok/vedjegy>

3. Melléklet. Jogszabályok jegyzéke

- a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.),
- a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (Kjkt.),
- a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Szt.),
- a használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvény (Hmtv.),
- a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény (Fmtv.),
- a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (Vt.)
- a üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény (Üztv.).
- a egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmiszereken történő használatáról szóló 74/2012. (VII.25.) VM rendelet
- a *Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete* (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról
- a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44/EK *európai parlamenti és a tanácsi irányelv*,
- a közegészségügyi problémákkal küzdő országokba történő kivitelre szánt gyógyszeripari termékek előállításával kapcsolatos szabadalmak kényszerengedélyezéséről szóló 816/2006/EK *európai parlamenti és a tanácsi rendelet*,
- a növényvédő szerek kiegészítő oltalmi tanúsítványának bevezetéséről szóló 1610/96/EK *európai parlamenti és a tanácsi rendelet*,
- a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló 469/2009/EK *európai parlamenti és a tanácsi rendelet* (SPC rendelet),
- a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló 469/2009/EK rendelet módosításáról szóló (EU) 2019/933 *európai parlamenti és a tanácsi rendelet* (SPC mód. rendelet),
- a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló 2100/94/EK *tanácsi rendelet*,
- a egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló 1257/2012/EU *európai parlamenti és a tanácsi rendelet* és
- a egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésnek a alkalmazandó fordítási szabályok tekintetében történő végrehajtásáról szóló 1260/2012/EU *tanácsi rendelet*.

A védjegyjog és földrajzi árujelzők területén a alábbi főbb jogforrások születtek:

- a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló (EU) 2015/2436 európai parlamenti és a tanácsi irányelv (Védjegy irányelv)
- a európai uniós védjegyről szóló (EU) 2017/1001 európai parlamenti és a tanácsi rendelet (EUTMR),
- a mezőgazdasági termékek és a élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet,
- a ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kisereléséről, jelöléséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról és a 1601/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 251/2014/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet és
- szeszes italok meghatározásáról, leírásáról, megjelenítéséről, jelöléséről, a szeszes italok elnevezésének használatáról a egyéb élelmiszerek megjelenítése és jelölése során, a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmáról, a mezőgazdasági eredetű etil-alkohol és desztillátumok használatáról a alkoholtartalmú italokban, valamint a 110/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2019/787 európai parlamenti és a tanácsi rendelet.

Az iparjogvédelem egyéb területein

a alábbi főbb jogforrások születtek:

- a formatervezési minták oltalmáról szóló 98/71/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv,
- a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet és - a nem nyilvános know-how és üzleti információk (üzleti titkok) jogosulatlan megszerzésével, hasznosításával és felfedésével szembeni védelemről szóló (EU) 2016/943 európai parlamenti és a tanácsi irányelv (ÜT irányelv).

A szerzői jog és a iparjogvédelem területét egyaránt érintik a következő jogforrások:

- a belső piacon a információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen a elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv (Elker irányelv) és
- a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv (Jogérvényesítési irányelv vagy más néven IPRED).

4. Melléklet. Felhasznált irodalom

Pogácsás Anett – Ujhelyi Dávid SZELLEMI ALKOTÁSOK JOGA, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszékének, 2022. Letölthető: https://jak.ppke.hu/uploads/articles/307191/file/POGACSAS-UJHELYI_Szellemi.alkotasok.joga_22.11.06_final.pdf Utolsó hozzáférés: 2026.04.29.

Zafra, Antonio (2021). Minőségi védjegyek és a fenntartható élelmiszer rendszerek URBACT III. Program Nemzeti Tájékoztatási Pont Magyarország. Letölthető: <https://urbact.eu/articles/minosegi-vedjegyek-es-fenntarthato-elelmiszer-rendszerek-antonio-zafra-cikke> Utolsó hozzáférés dátuma: 2026.04.29.

Megjelent a földrajzi árujelzőkről szóló új horizontális EU rendelet - 2024.05.02.
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - <https://nak.hu/tajekoztatasi-szolgaltatas/elelmiszer-feldolgozas/107139-megjelent-a-foldrajzi-arujelzokrol-szolo-uj-horizontalis-eu-rendelet> Utolsó hozzáférés dátuma: 2026.04.29.

5. Melléklet. Hivatkozások

- 13. Oldal:** <https://portal.nebih.gov.hu/-/amit-a-tojas-jeloleserol-tudni-kell>
- 16. Oldal:** <https://szupermenta.hu/hogyan-igazodjunk-el-az-allergenek-vilagaban/> 17. oldal:<https://elelmiszerlanc.kormany.hu/magyar-elelmiszerkonyv>, <https://magyarelelmiszerkonyv.hu23>.
Oldal: Élelmiszerkönyv: <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/i-kotet>
- 23. Oldal:** 74/2012. (VII. 25.) VM rendelet egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmi-szereken történő használatáról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200074.vm>
- 24. Oldal:** <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/magyar-termek-rendelet>
- 25. Oldal:** Agrárminisztérium - Tájékoztatók, jogszabályok: <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/tapanyag-osszetetelre-es-egeszsegre-vonatkozo-allitasokkal-kapcsolatos-informaciok>
- 25. Oldal:** Európai Parlament és a Tanács 1924/2006/EK rendelete (a szabályozás alapja): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006R1924-20141213>
- 25. Oldal:** EU Register of Nutrition and Health Claims (engedélyezett és elutasított állítások adatbázisa): <https://ec.europa.eu/food/food-feed-portal/screen/health-claims/eu-register>
- 25. Oldal:** Gazdasági Versenyhivatal Útmutatója: https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/szakmai_felhasznaloknak/tajekoztatok/Tajekoztato_elelmiszer_reklamozasrol_260407.pdf1&inline=true
- 27. Oldal:** a Bizottság 828/2014 végrehajtási rendelete – gluténjelölés szabályai: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0828>
Agrárminisztérium: <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/utmutatok-az-elelmiszerek-jeloleséhez>
Nébih tájékoztatók a „gluténmentes” jelölésről és ellenőrzésről: <https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1075802762/KME+Konyhasziget+Mentes+Konyha.pdf>
Európai Bizottság – élelmiszerjelölés és allergénkezelés iránymutatások: https://europa.eu/you-reurope/business/product-requirements/food-labelling/general-rules/index_hu.htm
- 31. Oldal:** <https://gi.kormany.hu/hagyomanyok-izek-regiok>
- 37. Oldal:** <https://szttnh.gov.hu/kezdoldal/szolgaltatasok/vedjegy>
- 40. Oldal:** <https://www.slideshare.net/slideshow/tmutat-a-rszvteli-minsgbiztostshoz/230799355>
- 47. Oldal:** <https://www.nogradgeopark.eu/hu/geofood-kriteriumok-1> <https://nemzetiparkitermek.hu/>
- 52. Oldal:** <https://pannonhelyitermek.hu/helyben-vagyunk/#csatlakozz>
- 53. Oldal:** <https://szocialisfarm.hu/files/Hirek/vedjegy/Szabalyzat-Szocialis-Farm-Vedjegy.pdf>
<https://kisleptek.hu/wp-content/uploads/2025/11/25-2224-szocialis-farm-fuzet-web.pdf>
- 54. Oldal:** <https://kosarkozosseghu/>
<https://kisleptek.hu/wp-content/uploads/2025/11/25-2222-bevasarlo-kozossegh-fuzet-web.pdf>
- 55. Oldal:** <https://kosarkozosseghu/8-termek-minosito-rendszer/>
- 56. Oldal:** <https://kosarkozosseghu/8-termek-minosito-rendszer/>

6. Melléklet. Források

- 12. Oldal:** Helyi Termék Kézikönyv (NAK 2016) alapján, saját átszerkesztett példa
- 13. Oldal:** <https://portal.nebih.gov.hu/-/amit-a-tojas-jeloleserol-tudni-kell> alapján saját, átszerkesztett példa
- 18. Oldal:** Útmutató a kistermelői élelmiszer-előállítás és értékesítés jó higiéniai gyakorlatához (2017) alapján saját, átszerkesztett verzió
- 23. Oldal:** https://elelmiszerlanc.kormany.hu/download/6/32/a0000/K%C3%A9zm%C5%B1ves_%C3%A9lelmiszerek_%C3%A1tal%C3%A1nos_20140401.pdf
- 29. Oldal:** Forrás: Útmutató a kistermelői élelmiszer-előállítás és értékesítés jó higiéniai gyakorlatához (2017) alapján saját, átszerkesztett verzió
- 44. oldal:** https://gi.kormany.hu/download/e/01/c2000/MG%20term%C3%A9kek%20egyben_20210419.pdf <https://gi.kormany.hu/download/f/01/c2000/OFJ%20-%20MG%20term%C3%A9kek%2020210419.pdf>
- 45. oldal** <https://eltetovedjegy.hu/>
- 46. Oldal:** <https://www.panyolium.com/product-page/szatom%C3%A1ri-nemtudom-szilvalekv%C3%A1r-200g>
- 46. Oldal:** <https://www.civilekalakohelyert.hu/24-hirek/262-magyar-pekek-fejedelmi-rendje-nar-dai-anita-rendfo-reszere-szekhelyen.html>
- 47. Oldal:** https://www.bnpi.hu/uploads/194/NN_UGGp_logo.png
- 52. Oldal:** <https://pannonhelyitermek.hu/helyben-vagyunk/#csatlakozz>
- 54. Oldal:** <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/blog/tmr-rendszer>
<https://shop.nyiregyhazikosar.hu/termeklap/fustolt-vekonykolbasz-csemege>
- 56. Oldal:** <https://shop.nyiregyhazikosar.hu/termeklap/fustolt-vekonykolbasz-csemege>

A projekt a Európai Unió finanszírozásával, a 101059954. számú támogatási megállapodás keretében valósul meg. a kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül felelnek meg a Európai Unió álláspontjának. Ezekért sem a Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem tehető felelőssé.

**Az Európai Unió
támogatásával**